

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kunnallisen eläkelain, valtion eläkelain, kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen, kunnallisen eläkelain voimaanpanolain ja valtion eläkelain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kunnallista eläkelakia ja valtion eläkelakia. Näihin lakeihin ehdotetaan lisättäväksi säännökset siitä, kuinka ensisijaisen etuuden kertakorotus vaikuttaisi kunnallisen eläkkeen ja valtion eläkkeen määrään. Ensisijainen etuus, johon sisältyy kertakorotus, vähennettäisiin eläkkeestä kertakorotettuna. Eläkkeeseen, josta jo on vähennetty ensisijainen etuus, ei tehtäisi ensisijaisen etuuden vähentämisen tarkistamista pelkästään sen vuoksi, että ensisijaisen etuuden tai eläkkeen määrä muuttuu kertakorotuksen vuoksi.

Lisäksi ehdotetaan, ettei työttömyysturvan lisäpäivärahalta 62-vuotiaana varhennusvähennyksellä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle siirtyvälle myönnettäisi vanhuuseläkettä takautuvasti.

Säännöstä osa-aikaeläkkeen muuttumisesta osa-aikaeläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi eläkkeensaajan täyttäessä 68 vuotta tarkistettaisiin siten, että elinaikakerrointa sovellettaisiin vasta, kun eläkkeensaajalle myönnetään hakemuksesta vanhuuseläke. Hakemukseen perustuvan vanhuuseläkkeen voisi jatkossa saada, vaikka eläkkeensaaja jatkaisi osa-aikatyötään 68 vuotta täytettyään.

Sen lisäksi lakeihin lisättäisiin uudet säännökset, joiden perusteella osa-aikaeläkkeellä olevan työntekijän, jonka osa-aikatyötä koskeva työsopimus sanotaan irti eikä hänellä ole työntekovelvollisuutta tai hänen työaikansa muuten vähenee irtisanomisajalla, katsottaisiin tästä huolimatta täyttävän osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset työajan vähentymisestä alkaen kuuden viikon ajan, ei kuitenkaan enää irtisanomisajan jälkeen. Säännöksen pääasiallisena tarkoituksena on selkeyttää mainittujen lakien toimeenpanoa.

Osa-aikaeläkkeen määrän tarkistamista koskevaan säännökseen ehdotetaan muutosta, joka mahdollistaisi vakiintuneen ratkaisukäytännön muuttamisen siten, että osa-aikaeläkkeen määrä tarkistetaan nykyisen noin kymmenen prosentin sijasta vasta silloin, kun osa-aikatyön ansiotuloissa on tapahtunut pysyvä noin viidentoista prosentin muutos. Tämä vähentäisi eläkelaitoksen toimeenpanotyötä ja hallinnoimiskustannuksia. Osa-aikaeläkkeen saajien kannalta muutos parantaisi jonkin verran heidän eläketurvaansa niissä tapauksissa, joissa osa-aikatyön ansiotulot ovat pysyvästi nousseet yli kymmenen mutta alle 15 prosenttia. Yleensä osa-aikaeläkkeen määrän tarkistamiset ovat johduneet ansiotulojen noususta.

Työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttamista, tarkistamista ja maksamisen keskeyttämistä koskeva takautuva määräaika ehdotetaan pidennettäväksi nykyisestä yhdestä vuodesta kahteen vuoteen. Muutos vähentäisi mahdollisuuksia saada aiheettomasti eläkettä ja parantaisi mahdollisuuksia periä aiheettomasti maksettuja eläkkeitä takaisin.

Ensisijaisten etuuksien vähentämistä työeläkkeestä ehdotetaan lievennettäväksi siten, etteivät ensisijaiset etuudet vaikuttaisi enää vähentävästi ensisijaisen etuuden rinnalla tapahtuneen työskentelyn perusteella karttuneeseen työeläkkeeseen. Muutos parantaisi kysymyksessä olevien henkilöiden eläketurvaa.

Mainittuihin lakeihin lisättäisiin myös säännökset, joiden perusteella eläkelaitoksella olisi mahdollisuus antaa eläkkeen myöntämistä koskeva väliaikainen päätös tilanteissa, joissa eläkehakemuksen käsittely jostain syystä kestää niin kauan, että eläkkeenhakijan toimeentulo voisi vaarantua.

Kunnalliseen eläkelakiin ehdotetaan myös uutta säännöstä jäsenyhteisön mahdolliseen konkurssitilaan joutumisesta. Konkurssipesä voisi jatkaa Kevan jäsenyhteisönä eikä sen tarvitsisi ottaa uutta työeläkevakuutusta konkurssin ajaksi.

Edellä mainittuihin eläkelakeihin tehtäisiin myös eräitä niiden toimeenpanoa selkeyttäviä tarkistuksia ja myös eräitä teknisiä muutoksia.

Edelleen ehdotetaan muutettavaksi kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä, kunnallisen eläkelain voimaantulolakeja ja valtion eläkelain voimaantulolakeja. Näitä lakeja muutettaisiin

eläketurvan toimeenpanon helpottamiseksi ja toimeenpanokustannusten vähentämiseksi. Ennen vuotta 2006 eläkkeelle siirtyneiden henkilöiden jälkeen myönnettävän perhe-eläkkeen määräytymiseen esitetään muutosta siten, että myös näissä tilanteissa perhe-eläke määräytyisi edunjättäjän kuolinhetkellään saaman eläkkeen perusteella eikä perhe-eläkkeeseen enää tehtäisi erikseen uutta yhteensovittamista.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012. Ensijaisten etuuksien vähentämisen lieventämistä koskevaa säännöstä sovellettaisiin kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2013.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	3
YLEISPERUSTELUT.....	4
1 NYKYTILA JA EHDOTETUT MUUTOKSET.....	4
Jäsenyhteisön konkurssi.....	4
Varhennusvähennyksettömän vanhuuseläkkeen takautuva myöntäminen 62- vuotiaalle pitkäaikaistyöttömälle.....	4
Osa-aikaeläke.....	4
Työkyvyttömyyseläkkeen taannehtivan lakkauttamisajan pidentäminen.....	6
Ensisijaisen etuuden kertakorotuksen huomioon ottaminen eläkkeessä.....	6
Ensisijaisen etuuden vähentäminen.....	7
Väliaikainen päätös.....	8
Perhe-eläkkeen määräytyminen.....	9
2 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	9
2.1 Taloudelliset vaikutukset.....	9
2.2 Muut vaikutukset.....	11
3 ASIAN VALMISTELU.....	11
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	12
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	12
1.1 Kunnallinen eläkelaki.....	12
1.2 Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta.....	15
1.3 Kunnallisen eläkelain voimaanpanolaki.....	16
1.4 Valtion eläkelaki.....	16
1.5 Laki valtion eläkelain voimaanpanosta.....	20
2 VOIMAANTULO.....	20
LAKIEHDOTUKSET.....	22
1. Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta.....	22
2. Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta.....	26
3. Laki kunnallisen eläkelain voimaanpanolain muuttamisesta.....	27
4. Laki valtion eläkelain muuttamisesta.....	28
5. Laki valtion eläkelain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta.....	32
LIITE.....	33
RINNAKKAISTEKSTIT.....	33
1. Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta.....	33
2. Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta.....	40
3. Laki kunnallisen eläkelain voimaanpanolain muuttamisesta.....	42
4. Laki valtion eläkelain muuttamisesta.....	43

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Jäsenyhteisön konkurssi

Kevan jäsenyhteisöjä ovat suoraan lain nojalla kaikki kunnat ja kuntayhtymät. Kuntia ja kuntayhtymiä ei voi asettaa konkurssiin. Kunnallisen eläkelain (549/2003; KuEL) 2 §:n 2 momentin mukaan eläkelaitoksen jäsenyhteisöksi voi kuitenkin liittyä kunnallisia yhdistyksiä, osakeyhtiöitä ja säätiöitä. Yhdistys, osakeyhtiö ja säätiö on mahdollista asettaa konkurssiin. KuEL:ssa ei ole varauduttu jäsenyhteisön mahdolliseen konkurssiin asettamiseen. Konkurssiin liittyvien säännösten puuttuminen KuEL:sta on aiheuttanut epäselvyyttä KuEL:n soveltamisesta konkurssipesän palveluksessa oleviin työntekijöihin.

KuEL:n 2 §:ään ehdotetaan lisättäväksi säännös yhdistyksen, osakeyhtiön tai säätiön mahdollisesta konkurssista. Konkurssipesä voisi jatkaa Kevan jäsenyhteisönä eikä sen tarvitsisi järjestää konkurssin ajaksi sen palvelukseen jääneille erikseen uutta työeläkevakuutusta. Jäsenyhteisön oikeudet ja velvollisuudet siirtyisivät konkurssipesälle ja se vastaisi jäsenyhteisön maksuvelvollisuuksista. Konkurssipesä olisi velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle sen palvelukseen jäävien henkilöiden eläkkeen määrään vaikuttavat tiedot. Konkurssipesä voisi erota Kevan jäsenyydestä siten kuin 168 a §:ssä säädetään.

Varhennusvähennyksettömän vanhuuseläkkeen takautuva myöntäminen 62-vuotiaalle pitkäaikaistyöttömälle

Sekä kunnallisen että valtion eläkelain (1295/2006; VaEL) mukaan vanhuuseläke ja varhennettu vanhuuseläke voidaan myöntää myös takautuvasti. Vanhuuseläke on myönnettävä takautuvasti myös silloin, kun henkilö siirtyy työttömyysturvalain (1290/2002; TTL) mukaiselta lisäpäivärahalla eli niin sanotusta työttömyysputkesta varhennusvähennyksellä vähentämättömälle varhennetulle vanhuuseläkkeelle 62-vuotiaana. Näissä takautuvissa eläkkeenhakemistilanteissa eläkkeensaajalle on kuitenkin yleensä jo makset-

tu työttömyyspäivärahaa samalta ajalta, jolle takautuvaa eläkettä myönnettäisiin. TTL:n perusteella työttömänä työnhakijana olevalla pitkäaikaistyöttömällä on oikeus työttömyysturvan lisäpäivärahaan 65 ikävuoteen saakka, ellei hän halua siirtyä eläkkeelle tätä ennen. Hän voi 62–65 ikävuoden välillä itse päättää, jatkaako hän työttömänä työnhakijana olemista saaden työttömyysturvan lisäpäivärahaa 65 ikävuoteen saakka vai siirtyykö hän vanhuuseläkkeelle 62 vuotta täytettyään.

Koska TTL:n 3 luvun 4 §:n mukaan työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen, jos hän saa työeläkelain mukaista vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä, takautuvan eläkkeen myöntäminen johtaa samalta ajalta maksetun työttömyysetuuden takaisinperintään.

KuEL:n 13 §:n 3 momenttiin ja VaEL:n 11 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, joka estäisi TTL:n lisäpäivärahalla vanhuuseläkkeelle, johon ei tehdä varhennusvähennystä, 62 ikävuoden jälkeen siirtyvän henkilön eläkkeen takautuvan myöntämisen. Momentissa todettaisiin vielä selvyden vuoksi, että kysymyksessä oleva eläke myönnetään eläkkeen hakemista seuraavan kuukauden alusta. Ehdotettu muutos yksinkertaistaisi sekä työttömyysturvan että eläketurvan toimeenpanoa ja henkilö välttyisi usein ikäväksi koetulta takaisinperintätilanteelta. Kun ehdotettu muutos lisäksi koskisi sellaisia henkilöitä, jotka voivat itse valita vanhuuseläkkeelle siirtymisen ja työttömyysturvan lisäpäivärahalla pysymisen välillä ja joiden toimeentulo on joka tapauksessa turvattu työttömyyspäivärahalla eläkkeen alkamiseen saakka, eläkkeen takautuvaa myöntämistä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena.

Osa-aikaeläke

KuEL:n 14 §:ään ja VaEL:n 14 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti. Se koskisi tilanteita, jossa osa-aikaeläkkeellä olevan työntekijän osa-aikatyötä koskeva työsopimus irtisanotaan eikä hänellä ole irtisanomisajalla työntekovelvollisuutta ollenkaan tai hänen työaikansa on vähentynyt irtisanomisajalla siten, ettei KuEL:n 1 momentin 4 koh-

dan ja VaEL:n 1 momentin 3 kohdan mukainen työajan edellytys enää täyty. Uuden 5 momentin perusteella työntekijän oikeus osa-aikaeläkkeeseen jatkuisi edellä tarkoitetuissa tilanteissa vielä kuuden viikon ajan osa-aikatyön irtisanomisajalla. Jos irtisanomisai-ka olisi näissä tilanteissa lyhyempi kuin kuusi viikkoa, oikeus osa-aikaeläkkeeseen päättyisi samaan aikaan kuin irtisanomisaikakin. Voimassa olevan KuEL:n ja VaEL:n säännösten perusteella työntekijä on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle, jos hänen poissaolonsa osa-aikatyöstä kestää yli kuusi viikkoa. Kevalla ei kuitenkaan ole käytännössä mahdollisuutta valvoa sitä, ilmoittaako työntekijä eläkelaitokselle irtisanomisaikaisesta työstä poissaolostaan. Tämän vuoksi osa-aikaeläkkeensaajat voivat joutua eriarvoiseen asemaan siitä riippuen, ilmoittaako työntekijä eläkelaitokselle, ettei hän tosiasiallisesti ole irtisanomisaikana osa-aikatyössään. Ehdotettu muutos selkeyttäisi mainittujen lakien soveltamista ja saattaisi osa-aikaeläkkeellä olevat keskenään nykyistä yhdenvertaisempaan asemaan. Muutos myös parantaisi hieman kysymyksessä olevien henkilöiden eläketurvaa.

Voimassa olevan KuEL:n 44 §:n 1 momentin ja VaEL:n 19 §:n 1 momentin 1 kohdan sekä työeläkejärjestelmässä vakiintuneen ratkaisukäytännön perusteella osa-aikaeläkkeen määrä tarkistetaan, jos osa-aikatyön ansiotulot ovat muuttuneet pysyvästi noin 10 prosenttia niistä palkkakertoimella tarkistetusta osa-aikatyön ansiotuloista, jotka olivat perusteena osa-aikaeläkettä määrättäessä. Tätä kymmenen prosentin muutosta pidetään kuitenkin työeläkejärjestelmän toimeenpanon kannalta liian pienenä, koska siitä seuraa, että pidempään osa-aikatyössä olevien osa-aikaeläke joudutaan useimmiten jossakin vaiheessa tarkistamaan, vaikka osa-aikatyössä olevan palkka ei olisi noussut kuin yleistä palkkakehitystä vastaavan määrän.

Edellä olevan perusteella KuEL:n 44 §:n 1 momentin ja VaEL:n 19 §:n 1 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että osa-aikaeläkkeen määrää tarkistetaan, jos osa-aikatyön aikaisissa ansioissa on tapahtunut pysyvä merkittävä muutos. Merkittävällä muutoksella tarkoitettaisiin noin 15 prosentin muutosta osa-aikatyön ansiotuloissa. Ehdotettu muutos lisää hieman eläkemenoja, mutta toisaalta eläkelaitoksen hallintokustannukset vähenisivät. Ehdotetusta muutoksesta olisi tarpeen säätää laissa, koska nykyisessä säännöksessä olevan osa-aikatyön ansiotulojen olennaisen muutoksen tulkinta perustuu vuosia jatkuneeseen vakiintuneen ratkaisukäytäntöön. Samalla lainkohdan sanamuotoa tarkistettaisiin vastaamaan sen alkuperäistä tarkoitusta ja vakiintunutta ratkaisukäytäntöä siitä, että osa-aikatyön ansiotulojen muutosta verrataan tarkasteluajankohdan tasoon palkkakertoimella tarkistettuihin osa-aikatyön ansiotuloihin, jotka osa-aikaeläkkeen saajalla olivat osa-aikaeläkettä määrättäessä.

VaEL:n 21 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että osa-aikaeläke lakkautetaan myös silloin, kun osa-aikaeläkkeellä oleva alkaa saada VaEL:n 14 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua muuta omaan työskentelyyn perustuvaa eläkettä tai vastaavaa ulkomaista etuutta.

Ehdotettu muutos perustuu siihen, että kysymyksessä oleva muu eläke tai ulkomainen etuus on jo nyt osa-aikaeläkkeen myöntämisen estävä etuus, joten osa-aikaeläke pitäisi voida myös lakkauttaa tällaisen eläkkeen tai etuuden vuoksi. Jos tällainen omaan työskentelyyn perustuva eläke on kuitenkin maksettu kertasuorituksena, sitä ei ole käytännössä pidetty osa-aikaeläkkeen saamisen esteenä. Näin ollen tällainen kertasuoritettu muu eläke ei olisi myöskään osa-aikaeläkkeen lakkauttamisen peruste.

KuEL:n 16 §:ään ja VaEL:n 23 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka perusteella elinaikakerrointa ei sovellettaisi eläkkeeseen vielä siinä vaiheessa, kun osa-aikaeläke muutetaan osa-aikaeläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Elinaikakerrointa sovellettaisiin vasta siinä vaiheessa, kun työntekijälle myönnetään hänen hakemuksensa perusteella hänelle todellisuudessa karttunut vanhuuseläke.

KuEL:n 16 §:ää ja VaEL:n 23 §:ää ehdotetaan muutettavaksi myös siten, ettei 68 vuotta täyttäneeltä osa-aikaeläkettä saavalta työntekijältä edellytettäisi enää jatkossa osa-aikatyön lopettamista, jotta hänelle voitaisiin hakemuksesta myöntää hänelle karttunut vanhuuseläke.

Työkyvyttömyyseläkkeen taannehtivan lakkauttamisajan pidentäminen

KuEL:n 30 §:n 2 momenttia ja VaEL:n 49 §:ää ehdotetaan muutettavaksi niin, että eläkelaitoksella olisi mahdollisuus lakkauttaa työkyvyttömyyseläke nykyisen yhden kalenterivuoden sijasta kahden vuoden ajalta. Muutos parantaisi eläkelaitoksen mahdollisuutta puuttua väärinkäytöstilanteisiin silloin, kun eläkkeensaajat työskentelevät säännöllisesti työkyvyttömyyseläkkeen aikana, mutta eivät ilmoita työskentelystä ja työkyvyn palautumisesta eläkelaitokselle. Eläkelaitos saa tiedot eläkkeensaajien ansiotuloista viiveellä, koska verovuoden ansiot vahvistetaan verotuksessa vasta verovuotta seuraavan vuoden lokakuun lopussa. Koska nykysäännökset mahdollistavat eläkkeen tarkistamisen ainoastaan vuoden ajalta takautuvasti, eläkelaitoksilla on verotietojen viiveen vuoksi rajalliset mahdollisuudet puuttua säännölliseen eläkeaikaiseen työskentelyyn jälkikäteen. Laiminlyömällä ilmoitusvelvollisuutensa eläkkeensaajat voivat käytännössä saada samanaikaisesti eläkettä ja palkkaa, koska eläkettä ei voida tarkistaa takautuvasti koko työskentelyn ajalta. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista. Eläkkeen lakkautus- ja tarkistusajan pidentäminen kahteen vuoteen parantaisi eläkkeenaikaisen työskentelyn jälkikäteistä valvontaa ja vähentäisi eläkkeensaajien keinottelun mahdollisuuksia. Myös aiheettomasti maksetut eläkkeet voitaisiin periä takaisin enintään kahdelta vuodelta takautuvasti.

Ensisijaisen etuuden kertakorotuksen huomiointi ottaen eläkkeessä

KuEL:n 76 §:n ja VaEL:n 73 §:n 1 momentin mukaan näiden lakien mukaisesta etuudesta vähennetään työntekijän saama ensisijainen etuus ja KuEL:n 87 §:n ja VaEL:n 85 §:n mukaan perhe-eläkkeestä vähennetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. KuEL:n 76 §:ssä ja VaEL:n 73 §:n 1 momentissa on myös luettelo ensisijaisista etuuksista. Muun muassa tapaturmavakuutuslain (608/1948; TVL) mukainen tapaturma-

eläke on pykälissä tarkoitettu ensisijainen etuus.

TVL:n 16 §:n 5 momenttiin on vuoden 2005 alusta lisätty uutena järjestelynä säännös maksussa olevan tapaturmaeläkkeen kertakorotuksesta. Sen mukaan maksussa olevaan tapaturmaeläkkeeseen tehdään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä tapaturman sattumista seuraavan kalenterivuoden alusta on kulunut viisi kalenterivuotta. TVL:n 16 §:n 5 momentin mukainen kertakorotus tehtiin tapaturmaeläkkeeseen ensimmäisen kerran 1 päivänä tammikuuta 2010.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981; MATAL) 9 §:n perusteella myös MATAL:n mukainen tapaturmaeläke vähennetään ensisijaisena etuutena KuEL:n mukaisesta eläkkeestä ja MATAL:n mukaisesta tapaturmaeläkkeeseen tehdään TVL:n säännösten mukaisesti kertakorotus.

KuEL:n 76 § ja VaEL:n 73 § koskee tilannetta, jossa ensisijainen etuus tulee ensimmäisen kerran vähennettäväksi työeläkkeestä. KuEL:n 77 §:ssä ja VaEL:n 74 §:ssä puolestaan säädetään ensisijaisen etuuden tai KuEL:n ja VaEL:n mukaisen eläkkeen muutoksen vaikutuksesta ensisijaisen etuuden vähentämiseen ja työeläkkeen määrään tilanteissa, jossa ensisijainen etuus, KuEL-eläke tai VaEL-eläke muuttuu sen jälkeen, kun työeläkkeestä on jo vähennetty ensisijainen etuus. KuEL:n 77 §:n ja VaEL:n 74 §:n 1 momentin mukaan eläkkeeseen tai ensisijaiseen etuuteen tehty indeksitarkistus ei aiheuta eläkkeen uudelleen tarkistamista. KuEL:n ja VaEL:n pykälissä ei ole otettu huomioon ensisijaisten etuuksien kertakorotusjärjestelyä.

Edellä esitetyn perusteella KuEL:n 76 §:ään ja VaEL:n 73 §:ään ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan ensisijaiseen etuuteen lisätty kertakorotus otetaan huomioon, kun ensisijainen etuus vähennetään ensimmäisen kerran KuEL- ja VaEL-eläkkeestä. KuEL:n 77 §:ään ja VaEL:n 74 §:ään lisättäisiin säännös siitä, ettei eläkkeen määrää tarkistettaisi uudelleen pelkästään ensisijaisen etuuden tai eläkkeen kertakorotuksen johdosta, jos ensisijainen etuus on jo vähennetty eläkkeestä ennen kuin ensisijaiseen etuuteen tehdään kertakorotus.

Ensisijaisen etuuden vähentäminen

Kunnallisen eläkelain ja valtion eläkelain mukaan näiden lakien mukaisesta eläkkeestä vähennetään työntekijän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat: TVL:n säännöksiin perustuva päiväraha tai tapaturmaeläke, liikennevakuutuslain (279/1959; LiikvakL) perusteella myönnetty ansionmenetyskorvaus tai eläke, tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) perusteella myönnetty ansionmenetyskorvaus, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) myönnetty ansionmenetyskorvaus, sotilasvammalain (404/1948) perusteella myönnetty elinkorko ja sotilastapaturmalain (1211/1990) perusteella myönnetty päiväraha tai tapaturmaeläke.

Ennen vuotta 2007 voimassa olleissa KuEL:ssa ja valtion eläkelaisissa (280/1966) oli kuitenkin poikkeussäännös edellä kuvattusta ensisijaisten etuuksien vähentämistä koskevasta säännöksestä. Tämän poikkeussäännöksen mukaan sellaista ensisijaista etuutta, jonka työntekijä oli saanut vähintään kolmen vuoden ajan ennen työeläkelakien mukaista eläketapahtumaa, ei otettu huomioon siltä osin kuin ensisijainen etuus ei ylittänyt työeläketapahtumaa edeltänyttä ensisijaisen etuuden tasoa. Näin ollen tämän niin mainitun kolmen vuoden säännöksen perusteella ensisijainen etuus saattoi jäädä vähentämättä työeläkkeestä.

Mainittu kolmen vuoden säännös jätettiin pois vuoden 2007 alusta voimaan tulleesta VaEL:sta ja samoin muutettiin myös KuEL:n vastaavaa säännöstä. Säännöksen poisjättämistä perusteltiin KuEL:ia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 86/2006 vp.) sillä, että säännöstä oli jouduttu soveltamaan käytännössä vain harvoin.

Kolmen vuoden säännöksen jättäminen pois voimassa olevista työeläkelaeista merkitsee, että ensisijainen etuus on vähennettävä työeläkkeestä siitä riippumatta, kuinka pitkään henkilölle on maksettu ensisijaista etuutta ennen työeläkkeen hakemista. Nykyinen tilanne voi johtaa joissakin tapauksissa kohtuuttomana pidettävään lopputulokseen

yksittäisen henkilön työeläketurvan osalta, koska ensisijaisen etuuden rinnalla tehdyn työn perusteella karttuneesta työeläkkeestä ei ensisijaisen etuuden vähentämisen jälkeen välttämättä jää työeläkettä maksuun. Voimassa oleva lainsäädäntö ei myöskään kannusta työntekoon, koska ensisijaisen etuuden rinnalla tapahtunut työskentely ei välttämättä lisää maksettavan työeläkkeen määrää.

Edellä mainittujen epäkohtien korjaamiseksi ehdotetaan, että KuEL:n 76 §:ään ja VaEL:n 73 §:ään lisätään uusi säännös, jonka perusteella työeläke olisi aina vähintään sen suuruinen kuin mitä sitä on karttunut ensisijaisen etuuden vahinkotapahtumavuoden jälkeen tehdystä työstä.

Mainittuihin pykäliin lisättäisiin myös uusi säännös, jonka perusteella ensisijaisen etuuden vähentämistä ei tehtäisi ollenkaan, jos ensisijaisen etuuden vahinkotapahtuma on sattunut ennen vuotta 2004. Tällöin ensisijaisen etuuden vahinkotapahtumasta muutoksen voimaantulon jälkeen sattuvaan eläketapahtumaan olisi kulunut niin useita vuosia, ettei ensisijaisen etuuden vähentämistä työeläkkeestä voida pitää perusteltuna huomioon ottaen sen, että vuoden 2006 loppuun saakka ensisijaisia etuuksia ei vähennetty työeläkkeestä ollenkaan, jos ensisijaisen etuuden vahinkotapahtumasta työeläkkeen eläketapahtumaan oli kulunut vähintään kolme vuotta. Samalla ehdotetaan, että KuEL:n 76 §:ssä ja VaEL:n 73 §:ssä oleva maininta sotilasvammalain mukaisen elinkoron vähentämisestä työeläkkeestä poistettaisiin, koska sotilasvammalain mukaiset elinkorot perustuvat aina ennen vuotta 2004 tapahtuneeseen vahinkotapahtumaan.

Muutoksen ehdotetaan tulevan voimaan vuoden 2013 alusta. Tämä olisi ehdotetun muutoksen aikaisin mahdollinen voimaantuloajankohta, koska muutos edellyttäisi ennen sen voimaantuloa eläkelaitosten laskentaohjelman muutosta. Uutta säännöstä sovellettaisiin niihin työeläkkeisiin, joiden eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2013 tai sen jälkeen.

Kolmen vuoden säännön jäätyä pois työeläkelainsäädännöstä vuoden 2007 alusta, eläkelaitos on vähentänyt ensisijaisia etuuksia sellaisissa tapauksissa, joissa nyt ehdotettu uusi säännös jättäisi eläkkeensaajalle ny-

kyistä enemmän työeläkettä maksuun. Tämän vuoksi uutta säännöstä koskevassa voimaantulosäännöksessä edellä tarkoitetuille eläkkeensaajille annettaisiin mahdollisuus hakea työeläkkeensä määräytymistä ehdotettujen uusien säännösten perusteella. Tällöin eläke määräytyisi uusien säännösten perusteella hakemusta seuraavan kalenterikuukauden alusta alkaen. Jos hakemus kuitenkin tehtäisiin kuuden kuukauden kuluessa uuden säännöksen voimaantulosta, työeläkkeen uudelleen määrittely voisi tapahtua vuoden 2013 alusta alkaen. Tämä kuuden kuukauden takautuva hakemus- ja uudelleenmäärittelyaika antaisi muutoksen voimaantulovaiheessa kysymyksessä oleville henkilöille riittävästi aikaa saada tietoa muuttuneesta lainsäädännöstä ja reagoida siihen siten, ettei oikeudenmenetyksiä tapahtuisi. Muussa tilanteessa takautuvaa hakemus- ja uudelleenmäärittelyaikaa ei olisi, sillä työeläkkeen takautuvasta uudelleen määrittelystä saattaisi olla vaikutuksia muihin etuuksiin, muun muassa kansaneläkkeeseen ja eläkkeensaajan asumistukseen. Näin voitaisiin useimmiten välttyä esimerkiksi kansaneläkkeen ja eläkkeensaajan asumistuen mahdolliselta takaisinperinnältä. Edellä tarkoitettu työeläkkeen uudelleenmäärittely koskisi ensisijaisella etuudella vähennettyjä työeläkkeitä, joiden eläketapahtuma on sattunut ajalla 1.1.2007–31.12.2012.

Väliaikainen päätös

KuEL:n 159 §:ssä säädetään väliaikaisen päätöksen antamisesta, silloin kun Keva oikaisee päätöksensä muutoksenhaun yhteydessä. Muutoksenhakuasteet ovat katsoneet, että koska työeläkelainsäädännössä ei ole muuta säännöstä väliaikaisen päätöksen antamisesta, mahdollisuus väliaikaisen päätöksen antamiseen rajoittuu vain muutoksenhaun yhteyteen. Keva ei voi antaa päätöstään väliaikaisena silloinkaan, kun jokin päätökseen vaikuttava selvitys vielä puuttuu ja eläkepäättöksen antaminen sen johdosta viivästyy. Tällaisia seikkoja voivat olla esimerkiksi ulkomaan vakuutuskaudet tai seikat, jotka voivat vaikuttaa eläkkeen määrään tai esimerkiksi työeläkkeen alkamis- tai päättymisajan kohtaan.

Eläkkeensaajan kannalta on välttämätöntä, että hän saa päätöksensä mahdollisimman nopeasti, koska kysymys on hänen toimeentulostaan. KuEL:n 162 §:n 5 momentin mukaan Keva voi oikaista lainvoimaisen päätöksensä uuden selvityksen perusteella ja tarkistaa myönnetyn eläkkeen aikaisempaa suuremmaksi. Eläkkeen määrän tarkistaminen myönnettyä suuremmaksi edellyttää oikaistavan päätöksen lainvoimaisuutta, mikä viivästyttää oikaisupäätöksen antamista. Silloin kun eläkkeen määrä pienentyisi, eläkelaitos ei edellä kuvatuissa tilanteissa voi oikaista lainvoimaista päätöstään uuden selvityksen perusteella ilman, että se olisi pyytänyt siihen eläkkeensaajan suostumusta tai hakenut päätöksen poistamista KuEL:n 162 §:n perusteella. Eläkkeensaajan suostumuksen pyytäminen tai päätöksen poistamista koskeva hakemus aiheuttaa kohtuuttomasti hallinnollista lisätyötä eläkelaitoksessa ja poistohakemus myös muutoksenhakuasteissa. Jos eläkelaitos odottaisi ennen päätöksensä antamista, kunnes se olisi saanut kaiken tarpeellisen selvityksen eläkkeeseen vaikuttavista seikoista tai tiedot ulkomaisista vakuutuskausista, viivästyttäisi se eläkkeen tai etuuden maksamista, mikä eläkkeensaajan kannalta voi johtaa kohtuuttomiin tilanteisiin.

KuEL:n 100 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti. Sen perusteella Keva voisi antaa eläkepäättöksen väliaikaisena, vaikka jokin eläkehakemuksen ratkaisemisessa tarpeellinen selvitys puuttuisi, jotta eläkkeen maksaminen ei tarpeettomasti viivästyisi. Väliaikaiseen päätökseen ei saisi hakea muutosta. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että eläkelaitos ilmoittaisi väliaikaisessa päätöksessään, että lopullinen päätös annetaan sitten, kun tarpeellinen selvitys on saatu. Lopullisessa päätöksessä päätöksen sisältöön vaikuttava seikka olisi otettu huomioon, mikä saattaisi tarkoittaa myös myönnettävän eläkkeen pienenemistä. Lopullisella päätöksellä myönnetystä eläkkeestä voisi kuitata mahdollisesti väliaikaisella päätöksellä liikaa maksetun eläkkeen määrän. Koska eläkkeensaajalla on muutoksenhakuoikeus lopullisen päätöksen perusteella, hänen oikeusturvansa ei menettelystä vaarantuisi.

Perhe-eläkkeen määräytyminen

KuEL:n 84 §:n ja VaEL:n 81 §:n mukaan perhe-eläkkeen perusteena on se edunjättäjän vanhuuseläke tai täysi työkyvyttömyyseläke, jota hän kuollessaan sai. Jos edunjättäjän eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus, perhe-eläke määräytyy ensisijaisella etuudella vähentämättömästi eläkkeestä.

Vuoden 2005 alusta karttunutta edunjättäjän eläkettä ei ole enää yhteensovitettu muiden työeläkkeiden kanssa. Sen sijaan ennen vuotta 2005 karttuneeseen eläkkeeseen on tehty KuEL:n muuttamisesta annetun lain 713/2004 voimaantulosäännösten 7–13 momenttien ja valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain 679/2004 voimaantulosäännösten 5–7 momenttien mukainen yhteensovitus. Perhe-eläke määräytyy tämän yhteensovitetun eläkkeen perusteella. Perhe-eläkettä ei erikseen yhteensoviteta muiden työeläkkeiden kanssa, mutta jos edunsaajat saavat ensisijaisia etuuksia, ne vähennetään perhe-eläkkeestä.

Jos edunjättäjä on jäänyt eläkkeelle ennen vuoden 2005 ja 2006 alusta voimaantulleita muutoksia, määrätään perhe-eläke edunjättäjän muiden työeläkkeiden kanssa yhteensovittamattomasta eläkkeestä. KuEL:n muuttamisesta annetun lain 713/2004 voimaantulosäännösten 14 momentin ja valtion perhe-eläkelain muuttamisesta annetun lain 680/2004 voimaantulosäännösten 4 momentin mukaan tällaiseen perhe-eläkkeeseen tehdään edelleen yhteensovitus 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olevien yhteensovittamattomien säännösten mukaan.

Kahdenlaisten perhe-eläkkeen laskentaa sääntöjen ylläpito ei ole tarkoituksenmukaista. Perhe-eläkkeen määrä säilyy samana, vaikka se laskettaisiin edunjättäjän maksussa olevasta muiden työeläkkeiden kanssa yhteensovitetusta eläkkeestä, kun perhe-eläkkeeseen ei enää tehdä uutta yhteensovitusta. Lisäksi edunsaajien on helpompi ymmärtää, miten perhe-eläke määräytyy, kun se lasketaan edunjättäjän maksussa olevasta eläkkeestä.

KuEL:n muuttamisesta annetun lain 713/2004 voimaantulosäännöksen 14 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että myös ennen vuotta 2005 ja 2006 voimaantul-

leita muutoksia eläkkeelle siirtyneen edunjättäjän jälkeen perhe-eläke määräytyisi edunjättäjän muiden työeläkkeiden kanssa yhteensovitetusta maksussa olevasta eläkkeestä. Perhe-eläkkeeseen ei tehtäisi enää erikseen yhteensovitusta. Jos kuitenkin edunjättäjän eläkkeestä on vähennetty ensisijaisia etuuksia, tämän vähennyksen vaikutus poistettaisiin perhe-eläkkeen pohjana olevasta eläkkeestä. Uusi laskentapa ei vaikuttaisi perhe-eläkkeen määrään vaan lopputulos on sama riippumatta siitä, kummalla tavalla perhe-eläke määrätään. Jos edunsaajat saavat ensisijaisia etuuksia, ne vähennettäisiin perhe-eläkkeestä voimassa olevan KuEL:n 87 §:n mukaisesti. Jos ensisijaisen etuuden vähentäminen perhe-eläkkeestä voimassa olevan KuEL:n 87 §:n mukaisesti aiheuttaisi perhe-eläkkeeseen suuremman vähennyksen kuin, jos se olisi tehty ennen vuotta 2005 voimassa olleen työntekijäin eläkelain 8 ja 8 a §:n mukaisesti, eläkkeestä ei vähennettäisi enempää kuin, jos se tehtäisiin edellä mainittujen työntekijäin eläkelain säännösten mukaan. Tällä turvattaisiin se, ettei perhe-eläkkeen uusi määräytymistapa aiheuttaisi perhe-eläkkeen määrään vähennystä nykyiseen tilanteeseen verrattuna. Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi VaEL:n voimaanpanosta annettuun lakiin, lisäämällä siihen uusi 16 a §.

Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi kunnallisen eläkelain voimaanpanolain 3 §:ään, joka koskee ennen vuotta 1940 syntyneiden edunjättäjien jälkeen määräytyvää perhe-eläkettä.

2 Esityksen vaikutukset

2.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla ei olisi valtiontaloudellista merkitystä.

Kevan jäsenyhteisön konkurssipesää koskevalla esityksellä ei ole merkittäviä vaikutuksia kunnallisen eläkejärjestelmän rahoituksen kannalta. Vakuutettujen henkilöiden osalta esityksellä on eläkelain vaihtumisesta mahdollisesti seuraavia eläke-etuuksien menetyksiä ehkäisevä vaikutus.

Esityksessä ehdotetaan, ettei työttömyys-turvan lisäpäivärahalla kunnallisen tai valtion eläkelain mukaiselle varhennusvähentämät-

tömälle vanhuuseläkkeelle siirtyvälle myönnettäisi eläkettä takautuvasti, vaan hakemusta seuraavan kuukauden alusta. Nykyisin eläkettä on kannattanut hakea takautuvasti, jos eläke on suurempi kuin työttömyyspäiväraha. Ehdotettu muutos poistaisi tällaisen jälkikäteen taloudellisen hyödyntavoittelun. Pitkäaikaistyötön voisi kuitenkin edelleenkin halutessaan hakea kysymyksessä olevaa eläkettä etukäteen siten, että hän saa eläkkeen 62 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Näin ollen eläkkeenhakija voi omalla toiminnallaan vaikuttaa siten, ettei ehdotetusta muutoksesta aiheudu hänelle taloudellista menetystä. Muutoksella ei olisi myöskään työttömyysturvamenojen eikä kunnallisen tai valtion eläkejärjestelmän kannalta sanottavaa merkitystä, koska muutos koskisi erittäin pientä määrää eläkkeenhakijoista ja kysymys olisi lyhyestä eläketurva-ajasta.

Osa-aikaeläkkeellä olevan työsopimuksen irtisanomistilanteita koskevan muutosesityksen perusteella osalla irtisanottavista osa-aikaeläkettä maksettaisiin korkeintaan 6 viikkoa nykyistä pidempään. Vaikka muutosesityksen johdosta eläkemenot lisääntyisivät hieman, ei sillä olisi kunnallisen tai valtion eläkejärjestelmän kannalta merkittävää taloudellista vaikutusta.

Osa-aikaeläkkeen määrän tarkistamisrajan nostaminen osa-aikatyön ansiotulojen noin 10 prosentin muutoksesta noin 15 prosentin muutokseen lisäisi hieman kunnallisen ja valtion eläkelain mukaisia eläkemenoja, mutta toisaalta tarkistamisten vähenemisistä aiheutuisi säästöä hallinnollisissa kustannuksissa. Hallinnollisten kustannusten säästö on arviolta suurempi kuin eläkemenojen lisääntyminen.

Esityksessä ehdotetun mukaan 68-vuoden iässä osa-aikaeläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi muutettuun eläkkeeseen ei sovellettaisi elinaikakerrointa, vaan elinaikakerrointa sovellettaisiin vasta, kun eläkkeenhakijalle myönnetään tosiasiallinen vanhuuseläke. Yksittäinen eläkkeensaaja hyötyisi taloudellisesti muutoksesta jonkin verran eli elinaikakerroimen aiheuttaman vähennyksen määrän siltä ajalta, kun hän saa osa-aikaeläkkeen suuruista vanhuuseläkettä. Lopullisen vanhuuseläkkeen määrään muutos ei vaikuttaisi. Koska taloudellinen hyöty olisi

yksittäisen eläkkeensaajan kannalta vähäinen ja kysymyksessä olevia tapauksia olisi myös lukumääräisesti hyvin vähän, muutoksella ei olisi kunnallisen tai valtion eläkejärjestelmän kannalta merkitystä.

Ehdotus työkyvyttömyyseläkkeen takautuvan tarkistamisajan pidentämisestä yhdestä vuodesta kahteen vuoteen mahdollistaisi eläkeoikeuden korjaamisen nykyistä pidemmältä ajalta työeläkelakien mukaiseksi. Ehdotuksella ei ole kunnallisen tai valtion eläkejärjestelmän kannalta merkittävää taloudellista vaikutusta. Ehdotus heikentäisi väärin perustein yli vuoden ajan työkyvyttömyyseläkettä saaneen taloudellista asemaa.

Ensisijaisen etuuden kertakorotusta koskevan esityksen sekä KuEL:n että VaEL:n eläkemenoa korottava vaikutus ei ole merkittävä, sillä valtaosassa tapauksia ensisijainen etuus on jo ennen kertakorotusta suurempi kuin työeläke, eikä esityksellä näin ollen olisi vaikutusta työeläkkeen määrään. Lisäksi tapauksien määrä on vähäinen, esimerkiksi vuosina 2008–2009 alkaneissa KuEL-eläkkeissä yhteensä vain 26 tapauksessa oli liikennevakuutuslain tai tapaturmavakuutuslain mukaisesta etuudesta johtuva vähennys, ja näistäkin vain 10 tapauksessa työeläke oli suurempi kuin ensisijainen etuus.

Ehdotus ensisijaisten etuuksien vähentämisen lieventämisestä parantaisi niiden henkilöiden eläketurvaa, joita muutos koskisi. Vaikka yksittäisen eläkkeensaajan kannalta muutoksella saattaisi olla huomattavakin vaikutus hänen työeläketurvansa suuruuteen, ehdotuksella ei ole kunnallisen tai valtion eläkejärjestelmän kannalta merkittävää taloudellista vaikutusta.

Ehdotuksella väliaikaisesta päätöksestä ei ole kunnallisen tai valtion eläkejärjestelmän kannalta merkittävää taloudellista vaikutusta, koska lopullisen päätöksen mukaisen eläkkeen maksatuksen yhteydessä voidaan korjata mahdollisesti liikaa tai liian vähän maksetut eläke-erät. Ehdotuksella voi olla henkilöstövaikutuksia useamman päätöksen ja niihin liittyvien eläkemaksatusten korjausten johdosta, mutta eläkkeelle siirtyvän henkilön toimeentulon katkeamattomuuden näkökulmasta ehdotusta voidaan tästä huolimatta pitää perusteltuna.

Perhe-eläkkeen määräytymistä koskeva esitys johtaisi samaan lopputulokseen eläkkeen määrän osalta. Muutoksen taloudelliset vaikutukset olisivat eläkkeiden laskentajärjestelmien yksinkertaistumisesta aiheutuvat kustannussäästöt.

Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla ei olisi kunnallisen tai valtion eläkejärjestelmän kannalta merkittävää taloudellista merkitystä.

2.2 Muut vaikutukset

Ehdotus varhennusvähennyksellä vähentämättömän vanhuuseläkkeen takautuvan myöntämisen estämisestä vähentäisi jonkin verran etuudensaajien keskuudessa kiusalliseksi koettuja takaisinperintätilanteita ja helpottaisi työttömyysturva- ja eläkejärjestelmän toimeenpanoa.

Perhe-eläkkeen määräytyminen suoraan edunjättäjän kuolinhetkellä maksussa olevan eläkkeen perusteella yksinkertaistaa perhe-eläkkeen määräytymistä ja olisi edunsaajille selkeämpi. Sen lisäksi perhe-eläke määräytyisi samaan tapaan kaikkien edunjättäjien jälkeen riippumatta siitä, koska edunjättäjä oli jäänyt eläkkeelle.

3 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Esityksestä on käyty yhteistoimintaneuvottelut kuntien eläkeneuvottelukunnassa, jossa ovat edustettuina kunnalliset pääsopijajärjestöt ja kuntatyönantaja, sekä valtion eläkeneuvottelukunnassa, jossa ovat edustettuina valtion henkilöstöä edustavat pääsopijajärjestöt.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Kunnallinen eläkelaki

2 §. Jäsennyhteisöt. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin jäsenyhteisön mahdollisesta konkurssiin. Jos jäsenyhteisöksi liittynyt yhdistys, osakeyhtiö tai säätiö joutuisi konkurssiin, voisi konkurssipesä jatkaa Kevan jäsenyhteisönä. Konkurssipesän lukuun tehty työ kuuluisi edelleen kunnallisen eläkelain piiriin eikä konkurssipesä joutuisi ottamaan erillistä vakuutusta konkurssiin ajaksi. Konkurssipesällä olisi ilmoitusvelvollisuus sen palvelukseen jäävien työntekijöiden eläkkeeseen vaikuttavista tiedoista. Konkurssipesä vastaisi niin sanottuna massavelkana konkurssin alkamisen jälkeen teetettyyn työhön kohdistuvista eläkemaksuista ja konkurssin alkamisen jälkeiseen aikaan perustuvista muista KuEL:n 131 §:n mukaisista maksuista. Maksuaan palkkoja, konkurssipesä pidättää palkansaajan eläkemaksun työntekijöiltään. Konkurssipesä voisi erota Kevan jäsenyydestä samoin kuin muut vapaaehtoisesti jäsenyhteisöksi liittyneet yhteisöt.

13 §. Varhennuttu ja lykätty vanhuuseläke. Pykälän 3 momentissa oleva lakiviittaus työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:n 2 momenttiin ehdotetaan tarkistettavaksi viittaukseksi mainitun pykälän 2 ja 3 momenttiin. Vuoden 2010 alusta työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:n 2 momentissa säädetään vuosina 1950–1954 syntyneiden työnhakijoiden oikeudesta lisäpäiviin ja pykälän 3 momentissa säädetään vuonna 1955 tai sen jälkeen syntyneiden työnhakijoiden oikeudesta lisäpäiviin. Koska oikeus saada tämän lain mukainen vanhuuseläke 62 vuoden iässä varhennusvähennyksellä vähentämättömänä koskee vuonna 1950 ja sen jälkeen syntyneitä, viittausta on tarpeellista tarkistaa. Lisäksi momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, ettei työttömyysturvalain lisäpäiväoikeuden mukaiselta lisäpäivärahalta eli niin sanotusta työttömyysputkesta 62-vuotiaana vanhuuseläkkeelle siirtyvälle myönnettäisi varhennusvähennyksellä vähentämätöntä vanhuuseläkettä takautuvasti. Lisättäväksi ehdotettu säännös

koskisi sellaisia henkilöitä, joiden toimeentulo on joka tapauksessa turvattu työttömyyspäivärahalla eläkkeen alkamiseen saakka. Samalla takautuvan vanhuuseläkkeen myöntämisen estävä säännös vähentäisi työttömyysturvan takaisinperinnän tarvetta, koska sellaiset tilanteet, joissa eläke myönnettäisiin samalle ajalle, jolta henkilö on saanut työttömyysturvaa, vähenisivät.

Vastaavat muutokset on tehty TyEL:n 12 §:n 3 momenttiin ja 13 §:n 1 momenttiin.

14 §. Osa-aikaeläke. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti. Säännös koskisi tilanteita, joissa osa-aikaeläkkeellä olevan työntekijän osa-aikatyötä koskeva työsopimus sanotaan irti siten, ettei hänellä ole irtisanomisajalla työntekovelvollisuutta ollenkaan tai hänen työaikansa muuten vähenee irtisanomisajalla. Ehdotetun 5 momentin mukaan työntekijän katsotaan edellä tarkoitetuissa tilanteissa, vaikka pykälän 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu työaikaedellytys ei enää täytyisi, työajan vähentymisestä alkaen 6 viikon ajan, ei kuitenkaan enää irtisanomisajan jälkeen, täyttävän osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset.

Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi TyEL 16 §:ään.

16 §. Osa-aikaeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei vanhuuseläkettä muunnetaisi elinaikakertoimella vielä siinä vaiheessa, kun osa-aikaeläke muutetaan osa-aikaeläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Osa-aikaeläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi muutettu osa-aikaeläke määräytyy eri tavalla ja se on myös erisuuruinen kuin henkilölle hakemuksesta myönnetty, todellisuudessa karttunut vanhuuseläke. Tämän vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista, että edellä tarkoitettuun eläkkeeseen sovellettaisiin elinaikakerrointa. Vanhuuseläke muunnettaisiin elinaikakertoimella vasta siinä vaiheessa, kun työntekijälle myönnetään hakemuksen perusteella hänelle todellisuudessa karttunut vanhuuseläke. Pykälän otsikko muutettaisiin pykälän uutta sisältöä vastaavaksi.

Työntekijällä, joka on täyttänyt 68 vuotta, on oikeus saada vanhuuseläke hakemuksesta, vaikka hän ei olisi lopettanut työntekoaan.

Perustetta sille, että osa-aikaeläkettä saanut henkilö olisi tässä suhteessa eriarvoisessa asemassa, ei ole. Tämän vuoksi pykälää ehdotetaan muutettavaksi myös siten, ettei osa-aikaeläkettä saaneelta edellytetä osa-aikatyön lopettamista, jotta hän hakemuksesta saisi hänelle karttuneen vanhuuseläkkeen maksuun.

Vastaava muutos on tehty TyEL:n 24 §:ään.

30 §. Työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen keskeyttäminen. Pykälän 2 momenttia esitetään muutettavaksi niin, että työkyvyttömyyseläke voitaisiin lakkauttaa tai tarkistaa tai sen maksaminen voitaisiin keskeyttää enintään kahden vuoden ajalta takautuvasti. Kahden vuoden aika laskettaisiin samoin kuin nykyisinkin eläkkeensaajan tarkistushakemuksesta tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Vastaavat muutokset on tarkoitus tehdä myös yksityisiin eläkelakeihin.

Vastaava muutos on ehdotettu tehtäväksi TyEL 51 §:ään.

43 §. Osa-aikaeläkkeen määrä. Pykälän 3 momentissa säädetään osa-aikaeläkkeen määrän jakamisesta tilanteissa, joissa työntekijä on ennen osa-aikatyötä ollut samanaikaisesti kahdessa tai useammassa työeläkelakien mukaisessa ansiotyössä eli tilanteita, joissa työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen useamman työeläkelain perusteella. Momentin sanamuotoa selkeytettäisiin momentin tarkoitusta vastaavaksi. Sanamuodon selkeyttämisellä ei olisi vaikutusta osa-aikaeläkeoikeuteen eikä osa-aikaeläkkeen määrään.

44 §. Osa-aikaeläkkeen uudelleen laskeminen. Pykälässä säädetään osa-aikaeläkkeen määrän tarkistamisesta. Voimassa olevan pykälän 1 momentin mukaisena olennaisena muutoksena osa-aikatyön ansiotuloissa on ratkaisukäytännössä vakiintuneesti pidetty noin 10 prosentin muutosta. Jotta osa-aikaeläkkeiden määriä ei tarvitsisi tarkistaa yhtä useasti kuin vakiintuneeksi muodostunut ratkaisukäytäntö edellyttää, pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että osa-aikaeläkkeiden määriä tarkistettaisiin vasta sitten, kun osa-aikatyön ansioissa on tapahtunut merkittävä muutos. Osa-aikatyön an-

sioitulojen merkittävällä muutoksella tarkoitettaisiin noin 15 prosentin muutosta.

Lisäksi pykälän 1 momentin sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi vastaamaan pykälän alkuperäistä tarkoitusta siitä, mihin ansiotulotasoon osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön aikaisissa ansiotuloissa tapahtuvaa pysyvää muutosta tulee verrata. Nykyisen lainkohdan sanamuodon mukaan osa-aikatyön ansioissa tapahtunutta muutosta tulisi verrata yleiseen palkkakehitykseen. Käytännössä osa-aikatyön aikaisia ansiotuloja ei kuitenkaan verrata yleiseen palkkakehitykseen, vaan niihin palkkakertoimella tarkasteluhetken tasoon tarkistettuihin osa-aikatyön ansioihin, joita on käytetty osa-aikaeläkettä ensimmäisen kerran määrättäessä tai osa-aikaeläkkeen määrää myöhemmin tarkistettaessa. Tätä on lainkohtaa säätäessä myös tarkoitettu. Siten tarkasteluhetken osa-aikatyön palkan tulisi olla noin 15 prosenttia suurempi kuin osa-aikaeläkettä aikoinaan määrättäessä oleva osa-aikatyön palkka, joka on ennen vertailun tekemistä tarkistettu palkkakertoimella tarkasteluhetken tasoon. Jos siis osa-aikatyön ansiotuloissa on pysyvä muutos, joka merkittävästi poikkeaisi osa-aikaeläkettä määrättäessä huomioon otetusta palkkakertoimella tarkasteluhetken tasoon tarkistetuista osa-aikatyön ansiosta, osa-aikaeläkkeen määrä tarkistettaisiin.

Vastaava muutos on ehdotettu TyEL 20 §:ään.

53 §. Tuleva aika. Pykälän 7 momentissa oleva viittaus 1 momenttiin ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi 2 momenttiin, koska 2 momentissa määritellään tuleva aika.

76 §. Eläkkeestä vähennettävät ensisijaiset etuudet. Pykälä koskee ensisijaisten etuuksien vähentämistä eläkkeestä. Pykälään ehdotetaan muutettavaksi siten, että ensisijaisten etuuksien vähentämistä eläkkeestä lievennettäisiin.

Pykälän 1 momentissa olevasta ensisijaisten etuuksien luettelosta poistettaisiin sotilasvammalain mukainen elinkorko, koska tällaisten elinkorkojen myöntäminen on päättynyt ennen vuotta 2004.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka perusteella ensisijainen etuus ei vähentäisi työntekijälle myönnetyn ensisijaisten etuuden vahinkotapahtumavuuo-

den jälkeen tapahtuneen työnteon perusteella karttunutta työeläketurvaa. Siten työntekijän eläke olisi aina vähintään ensisijaisen etuuden vahinkotapahtumavuoden jälkeen saatujen työansioiden perusteella karttuneen eläkkeen suuruinen. Momentti ei koskisi työntekijälle mahdollisilta palkattomilta ajoilta karttuvaa eläketurvaa. Lisäksi momenttiin siirrettäisiin nykyisen 3 momentin säännös tilanteesta, jossa työeläkettä myönnetään kahden tai useamman työeläkelain mukaan.

Pykälän 3 momentti ehdotetaan uudistettavaksi. Momentin nykyinen sisältö ehdotetaan siirrettäväksi 2 momenttiin ja 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että ensisijaista etuutta vähennettäessä sekä eläke että ensisijainen etuus otetaan huomioon kertakorotettuna, jos eläkkeen vähentämishetkellä näihin sisältyy kertakorotus. Ehdotetun säännöksen lisääminen on tullut ajankohtaiseksi, koska tapaturmavakuutuslain (608/1948; TVL) 16 §:n 5 momenttiin on lisätty säännös maksussa olevan tapaturmaeläkkeen kertakorotuksesta. Sen mukaan maksussa olevaan tapaturmaeläkkeeseen tehdään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä tapaturman sattumista seuraavan kalenterivuoden alusta on kulunut viisi kalenterivuotta. TVL:n mukainen kertakorotus tehtiin ensimmäisen kerran 1 päivänä tammikuuta 2010.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi myös uusi 4 momentti. Sen mukaan jos ensisijaisen etuuden vahinkotapahtuma on sattunut ennen vuotta 2004, ensisijaista etuutta ei vähennettäisi ollenkaan työeläkkeestä.

TyEL:n 92 §:ään on lisätty uusi 3 momentti, joka sisältää kertakorotusta koskevat säännökset. TyEL:iin on myös ehdotettu lisättäväksi ensisijaisen etuuden ja työskentelyn rinnakkaisuuteen liittyvä säännös.

77 §. Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään. Pykälän 1 momentin 1 ja 4 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, ettei ensisijaisen etuuden vähentämistä työeläkkeestä tarkisteta pelkästään sen vuoksi, että ensisijaiseen etuuteen tai eläkkeeseen tehdään kertakorotus sen jälkeen, kun ensisijainen etuus on jo vähennetty työeläkkeestä. Kertakorotus on pitkälti rinnastettavissa indeksitarkistukseen. Ehdotetun säännöksen lisääminen on tullut

ajankohtaiseksi TVL:n 16 §:n 5 momenttiin lisätyn tapaturmaeläkkeen kertakorotusta koskevan säännöksen vuoksi. Lisäksi pykälän 1 momentin ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 kohta nykyistä käytäntöä vastaavasta eläkkeen määrän tarkistamisesta tilanteessa, jossa kunnallisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke tai muun työeläkkeen määrä muuttuu muutoin kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Pykälän otsikon sanamuotoa ehdotetaan selkeytettäväksi vastaamaan paremmin pykälän asiiasältöä.

Vastaava muutos on tehty TyEL:n 94 §:n 1 momenttiin.

97 §. Perhe-eläkkeen uudelleen laskeminen. Pykälän 2 momentissa säädetään perhe-eläkkeen tarkistamisesta tilanteessa, jossa perhe-eläkkeen pohjana olevaan työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään kertakorotus. Vuoden 2010 alusta voimaan tulleella muutoksella kertakorotus tehdään suoraan perhe-eläkkeeseen, joten säännös on tarpeeton. Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

100 §. Päätöksen teko ja päätöksen tiedoksiantaminen. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti. Sen mukaan Kevalla olisi oikeus antaa väliaikainen päätös, jos eläkehakemuksen lopulliseen ratkaisemiseen tarpeelliset tiedot ovat puutteelliset ja lopullinen päätöksen antaminen tästä syystä viivästyisi. Sama koskee myös päätösyhdistelmää, kun Keva on viimeinen eläkelaitos. Väliaikaisesta päätöksestä ei voisi valittaa.

Vastaava muutos on ehdotettu TyEL:n 105 §:ään.

112 §. Täyden työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen alkaminen. Sairausvakuutuslain (1224/2004; SVL) mukainen päiväraha on ensisijainen etuus täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen nähden, joten täysi työkyvyttömyyseläke alkaa erikseen säädettyjä poikkeustilanteita lukuun ottamatta päivärahan ensisijaisuusajan päättymistä seuraavan kuukauden alusta. Näistä poikkeustilanteista on säädetty pykälän 2 momentissa ja ne koskevat tilanteita, joissa SVL:n mukaista ensisijaisuusaikaa ei ole vahvistettu ennen kuin eläkehakemus on tehty eikä työntekijälle ole myönnetty työkyvyttömyyden alkamisen jäl-

keiseen aikaan kohdistuvaa päivärahaa vähintään kuukauden ajaksi.

SVL:n 8 luvun 9 §:ään on lisätty uusi 5 momentti lailla 1247/2010, joka on tullut voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2011. Sen mukaan työntekijälle voidaan maksaa sairauspäivärahaa enimmäisajan jälkeenkin, jos työntekijän sairaus uusiutuu työntekijän palattua työhönsä. Jos työntekijän sairauden uusiutuminen aiheuttaa työeläkelakien mukaisen työkyvyttömyyden, työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläke. Näissä tilanteissa SVL:n mukainen ensisijaisuusaika on vahvistettu. Jos työeläkelakien mukainen työkyvyttömyys alkaa vasta sairauden uusiututtua, työkyvyttömyyseläkettä ei voida myöntää aikanaan vahvistetun ensisijaisuusajan päättymistä seuraavan kuukauden alusta lukien. Tämän vuoksi pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 kohta, jonka mukaan työkyvyttömyyseläke myönnettäisiin työkyvyttömyyden alkamisesta lukien tilanteissa, joissa työkyvyttömyys alkaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan päättymisen jälkeen ja työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiselle ajalle SVL:n 8 luvun 9 §:n 5 momentin mukaista päivärahaa.

TyEL:n 41 §:n 2 momenttiin on lisätty uusi 3 kohta, joka sisältää vastaavan säännöksen.

126 §. Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle. Voimassa olevan pykälän 2 momentin mukaan eläkelaitos voi momentissa tarkemmin säädetyissä tilanteissa maksaa takautuvasti myöntämänsä työeläkkeen Kansaneläkelaitokselle. Momentin sanamuoto ehdotetaan muutettavaksi ehdottomaan muotoon niin, että eläkelaitos maksaa takautuvasti myöntämänsä eläkkeen Kansaneläkelaitokselle sen vaatimuksesta lainkohdassa säädetyissä tilanteissa. Vastava takautuvasti myönnetyn työeläkkeen ehdotonta maksamista Kansaneläkelaitokselle koskeva, vuoden 2011 alusta voimaan tullut muutos, on jo tehty kansaneläkelain (568/2007) 72 §:ään, joten työeläkelaitosten olisi jatkossa kansaneläkelain perusteella maksettava kysymyksessä olevissa tilanteissa takautuvasti myöntämänsä eläke Kansaneläkelaitokselle sen vaatimuksesta. Ehdotettu muutos poistaisi kansaneläkelain 72 §:n ja

nyt kysymyksessä olevan pykälän välisen ristiriidan.

Pykälän 4 momentista ehdotetaan poistettavaksi maininta aikuisopintorahasta, jota ei ole enää lainmuutoksen vuoksi myönnetty vuoden 2002 jälkeen.

Vastaava muutos on tehty TyEL:n 120 §:n 2 momentin johdantokappaleeseen ja 5 momenttiin.

159 §. Eläkelaitoksen itseoikaisu. Pykälän 4 momentin sanamuotoa ehdotetaan tarkennettavaksi, eläkelaitoksen valituksen siirtämisaikaa koskevalta osalta.

1.2 Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta

14. Momentissa säädetään perhe-eläkkeen yhteensovituksista, kun myönnetään perhe-eläke sellaisen edunjäntäjän jälkeen, jonka saama eläke on myönnetty ennen vuotta 2005 voimassa olleiden säännösten mukaan. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tällaisissakin tilanteissa perhe-eläkkeen perustaksi otettaisiin edunjäntäjällä maksussa ollut eläke, kuitenkin niin, että eläkkeestä poistetaan ensisijaisten etuuksien aiheuttama vähennys. Edunjäntäjän saama osatyökyvyttömyyseläke muutettaisiin täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi ja yhteensovitettaisiin 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleen työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti. Ensisijaisten etuuksien vähentäminen tehtäisiin voimassa olevien säännösten mukaisena. Vähennys ei kuitenkaan saisi vaikuttaa perhe-eläkkeen määrään enemmän kuin jos ensisijainen etuus olisi yhteensovitettu eläkkeen kanssa ennen vuoden 2005 muutosten voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaisesti. Lain voimaantulosäännöksen mukaan momenttiin ehdotetut muutokset tulisivat voimaan vuoden 2012 alusta.

32. Momentissa säädetään, mitä vuoden 2005 alusta voimaan tulleita säännöksiä sovelletaan ennen vuotta 2005 voimassa olleiden säännösten mukaan myönnettyyn työkyvyttömyyseläkkeeseen. Ennen vuotta 1960 syntyneillä työntekijöillä voi täyden työkyvyttömyyseläkkeen yhteensovitusraja olla yli 60 prosenttia mutta korkeintaan 66 prosenttia yhteensovituserusteesta. Ennen vuotta 2005 voimassa olleissa säännöksissä osatyökyvyt-

tömyyseläkkeen määrä on kuitenkin rajattu 30 prosenttiin yhteensovitusperusteesta, jolloin osatyökyvyttömyyseläkkeen määrä voi olla vähemmän kuin puolet täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että ennen vuotta 2005 voimassa olleiden säännösten mukaan myönnettyyn työkyvyttömyyseläkkeeseen sovelletaan lain 48 §:n säännöstä, jonka mukaan osatyökyvyttömyyseläke on puolet täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä.

40. Momentissa säädetään kertakorotuksen lisäämisestä työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on ennen vuotta 2006. Momentin mukaan kertakorotus myönnetään ennen vuotta 2005 voimassa olleiden säännösten mukaisesti yhteensovitetuun eläkkeeseen. Kunnallisen eläkelain 77 §:ään ehdotettua muutosta vastaavasti momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että ensisijaisen etuuden kertakorotus ei aiheuta uutta yhteensovitusta. Jos yhteensovitus tehdään muusta syystä uudelleen, ensisijainen etuus otetaan huomioon kertakorotettuna. Eläkkeen kertakorotus tehdään näin yhteensovitetuun eläkkeeseen.

1.3 Kunnallisen eläkelain voimaantulolaki

3 §. Ennen vuotta 1940 syntyneiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden eläketurva määräytyy kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (202/1964) ja sen 3 §:n 1 momentin perusteella annetun kunnallisen eläkelaitoksen eläkesäännön perusteella. Myös heidän jälkeensä määräytyvä perhe-eläke määräytyy näiden säännösten mukaan. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että perhe-eläkkeeseen sovellettaisiin kunnallisen eläkelain säännöksiä. Perhe-eläkkeen perustaksi otettaisiin edunjättäjällä maksussa ollut eläke kuitenkin niin, että eläkkeestä poistettaisiin ensisijaisten etuuksien aiheuttama vähennys. Edunjättäjän saama osatyökyvyttömyyseläke muutettaisiin täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi ja yhteensovitettaisiin kunnallisen eläkelaitoksen eläkesäännön määräysten mukaisesti. Edunsaajien esisijaiset etuudet vähennettäisiin perhe-eläkkeestä kunnallisen eläkelain 87 §:n mukaisesti. Vähennys ei kuitenkaan saisi vaikuttaa perhe-

eläkkeen määrään enemmän kuin jos perhe-eläke olisi yhteensovitettu edunjättäjien saaman ensisijaisen etuuden kanssa 31 päivänä heinäkuuta 2003 voimassa olevien säännösten mukaisesti. Lain voimaantulosäännöksen mukaan pykälään ehdotetut muutokset tulisivat voimaan vuoden 2012 alusta.

1.4 Valtion eläkelaki

10 §. *Vanhuuseläkkeen määrä.* Pykälän 3 momentissa oleva lakiviittaus työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:n 2 momenttiin ehdotetaan tarkistettavaksi viittaukseksi mainitun pykälän 2 ja 3 momenttiin. Työttömyysturvalain 6 luvun 9 § on muuttunut vuoden 2010 alusta, kun lisäpäiväoikeuden alkamisikä nostettiin vuonna 1955 ja sen jälkeen syntyneillä. Mainitun lainmuutoksen jälkeen työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:n 2 momentissa säädetään vuosina 1950–1954 syntyneiden työntekijöiden oikeudesta lisäpäiviin ja saman pykälän 3 momentissa säädetään vuonna 1955 tai sen jälkeen syntyneiden työntekijöiden oikeudesta lisäpäiviin. Koska oikeus saada tämän lain mukainen vanhuuseläke 62 vuoden iässä varhennusvähennyksellä vähentämättömänä koskee vuonna 1950 ja sen jälkeen syntyneitä, pykälän 3 momentissa on tarpeen viitata työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:n 2 momentin lisäksi myös viimeksi mainitun pykälän 3 momenttiin.

Vastaava muutos on ehdotettu tehtäväksi KuEL:n 13 §:n 3 momenttiin.

11 §. *Vanhuuseläkkeen alkaminen.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, ettei työttömyysturvalain lisäpäiväoikeuden mukaiselta lisäpäivärahalta eli niin sanotusta työttömyysputkesta 62-vuotiaana vanhuuseläkkeelle siirtyvälle myönnettäisi varhennusvähennyksellä vähentämättömää vanhuuseläkettä takautuvasti. Lisättäväksi ehdotettu säännös koskisi sellaisia henkilöitä, joiden toimeentulo on joka tapauksessa turvattu työttömyyspäivärahalla eläkkeen alkamiseen saakka. Siten tarvetta vanhuuseläkkeen takautuvalle myöntämiselle ei ole. Samalla takautuvan vanhuuseläkkeen myöntämisen estävä säännös vähentäisi työttömyysturvan takaisinperinnän tarvetta, koska sellaiset tilanteet, joissa eläke myönnettäisiin samalla ajalle, jolta henkilö on saanut työttö-

myydyttäviä, vähenisivät. Momentissa todetaisiin vielä selkeyden vuoksi, että edellä tarkoitettu vanhuuseläke myönnettäisiin eläkkeen hakemista seuraavan kuukauden alusta.

Lisäksi pykälän 1 momentin sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi lykätyn vanhuuseläkkeen myöntämisen osalta. Täsmennyksillä halutaan selkeyttää sitä, ettei myöskään lykätty vanhuuseläkettä myönnetä takautuvasti. Takautuvaa myöntämistä koskevan säännöksen yhteydessä voimassa olevassa pykälässä mainitaan vain varhennettu vanhuuseläke ja vanhuuseläke. Tätä on käytännössä tulkittu siten, ettei takautuva myöntäminen koske lykättyä vanhuuseläkettä. Kun pykälässä edellä ehdotetun mukaisesti olisi jatkossa nimenomainen säännös siitä, ettei vanhuuseläkettä voida myöntää takautuvasti työttömyysputkesta 62-vuotiaana vanhuuseläkkeelle siirtyvällä, pitäisi pykälässä oikean tulkittamisen varmistamiseksi olla jatkossa myös lykätyn vanhuuseläkkeen osalta nimenomainen maininta siitä, ettei lykätty vanhuuseläkettä myönnetä takautuvasti ja että lykätty vanhuuseläke myönnetään sen hakemista seuraavan kuukauden alusta.

Vastaava muutos on ehdotettu tehtäväksi KuEL:n 13 §:n 3 momenttiin.

14 §. *Oikeus osa-aikaeläkkeeseen.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti. Säännös koskisi tilanteita, joissa osa-aikaeläkkeellä olevan työntekijän osa-aikatyötä koskeva työ sopimus sanotaan irti siten, ettei hänellä ole irtisanomisajalla työntekovelvollisuutta ollenkaan tai hänen työaikansa muuten vähenee irtisanomisajalla. Ehdotetun 5 momentin mukaan työntekijän katsotaan edellä tarkoitetuissa tilanteissa, vaikka pykälän 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu työaikaedellytys ei enää täytyisi, työajan vähentymisestä alkaen 6 viikon ajan, ei kuitenkaan enää irtisanomisajan jälkeen, täyttävän osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset.

Vastaava muutos on ehdotettu tehtäväksi KuEL:n 14 §:ään.

15 §. *Osa-aikaeläkkeen määrä.* Pykälän 1 momentin sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi vastaamaan 2 momentissa tarkoitettua vakiintunutta ansiota. Nykyisin pykälän 1 momentin sanamuoto kokoaikatyön vakiintuneesta ansiosta on ristiriidassa sen kanssa,

mitä 2 momentin mukaan tarkoitetaan vakiintuneella ansiolla. Kysymyksessä olisi teknisluonteinen tarkistus. Sanamuodon tarkistuksella ei olisi vaikutusta työntekijän osa-aikaeläkeoikeuteen eikä osa-aikaeläkkeen määrään, sillä jo nykyisinkin momenttia sovellettaessa vakiintuneena ansiona pidetään 2 momentin mukaista vakiintunutta ansiota.

Pykälän 3 momentissa säädetään osa-aikaeläkkeen määrän jakamisesta tilanteissa, joissa työntekijä on ennen osa-aikatyötä ollut samanaikaisesti kahdessa tai useammassa työeläkelakien mukaisessa ansiotyössä eli tilanteita, joissa työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen useamman työeläkelain perusteella. Momentin sanamuotoa selkeytettisiin momentin tarkoitusta vastaavaksi. Sanamuodon selkeyttämisellä ei olisi vaikutusta osa-aikaeläkeoikeuteen eikä osa-aikaeläkkeen määrään.

Vastaavat muutokset on ehdotettu KuEL:n 43 §:n 3 momenttiin ja TyEL:n 17 §:ään.

19 §. *Osa-aikaeläkkeen määrän tarkistaminen.* Pykälässä säädetään osa-aikaeläkkeen määrän tarkistamisesta. Voimassa olevan pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaisena olennaisena muutoksena osa-aikatyön ansiotuloissa on ratkaisukäytännössä vakiintuneesti pidetty noin 10 prosentin muutosta. Jotta osa-aikaeläkkeiden määriä ei tarvitsisi tarkistaa yhtä useasti kuin vakiintuneeksi muodostunut ratkaisukäytäntö edellyttää, pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että osa-aikaeläkkeiden määriä tarkistettaisiin vasta sitten, kun osa-aikatyön ansioissa on tapahtunut merkittävä muutos. Osa-aikatyön ansiotulojen merkittävällä muutoksella tarkoitettaisiin noin 15 prosentin muutosta.

Sen lisäksi pykälän 1 momentin 1 kohdan sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi vastaamaan pykälän alkuperäistä tarkoitusta siitä, mihin ansiotulotasoon osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön aikaisissa ansiotuloissa tapahtuvaa pysyvää muutosta tulee verrata. Vastaava muutos on ehdotettu tehtäväksi KuEL:n 44 §:n 1 momenttiin.

21 §. *Osa-aikaeläkkeen lakkauttaminen ja uudelleen alkaminen.* Pykälän 1 momentissa säädetään osa-aikaeläkkeen lakkauttamisen edellytyksistä viittaamalla 14 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdissa tarkoitettuihin osa-aikaeläkkeen saamisen edellytyksiin. Koska

14 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdissa tarkoitettuihin edellytyksiin ei sisälly 14 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainittu muu oma eläke, joka myös estää osa-aikaeläkkeen saamisen, pykälän 1 momenttiin lisättäisiin viittaus myös 14 §:n 1 momentin 1 kohtaan. Koska 14 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainittua eläkettä ei ole kuitenkaan pidetty osa-aikaeläkkeen saamisen estävänä eläkkeenä silloin, kun se on maksettu kertasuorituksena, tällaista kertasuorituksena maksettua eläkettä ei pidettäisi myöskään osa-aikaeläkkeen lakkauttamisen perusteena.

Samalla pykälän 1 momentin sanamuotoa täsmennettäisiin.

Vastaava muutos on ehdotettu TyEL 22 §:ään.

23 §. Osa-aikaeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi. Koska osa-aikaeläkkeen suuriseksi vanhuuseläkkeeksi muutettu osa-aikaeläke määräytyy eri tavalla kuin vanhuuseläke ja se on myös erisuuruinen kuin henkilölle hakemuksesta myönnetty, todellisuudessa karttunut vanhuuseläke, ei ole tarkoituksenmukaista, että edellä tarkoitettuun eläkkeeseen sovellettaisiin elinaikakerrointa. Sen vuoksi pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei vanhuuseläkettä muunneta elinaikakerroimella vielä siinä vaiheessa, kun osa-aikaeläke muutetaan osa-aikaeläkkeen suuriseksi vanhuuseläkkeeksi. Elinaikakerrointa sovellettaisiin vasta siinä vaiheessa, kun työntekijälle myönnetään hakemuksesta perusteella hänelle todellisuudessa karttunut vanhuuseläke. Pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi pykälän asiasisältöä vastaavaksi.

Työntekijällä, joka on täyttänyt 68 vuotta, on oikeus saada vanhuuseläke hakemuksesta, vaikka hän ei olisi lopettanut työnteoään. Perustetta sille, että osa-aikaeläkettä saanut henkilö olisi tässä suhteessa eriarvoisessa asemassa, ei ole. Tämän vuoksi pykälää ehdotetaan muutettavaksi myös siten, ettei osa-aikaeläkettä saaneelta edellytetä osa-aikatyön lopettamista, jotta hän saisi hänelle karttuneen vanhuuseläkkeen maksuun.

Samalla nykyisen pykälän 1 momenttiin sisällytetty säännös poistettaisiin tarpeettomana.

Vastaava muutos on ehdotettu tehtäväksi KuEL:n 16 §:ään.

39 §. Täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen. Sairausvakuutuslain (1224/2004; SVL) mukainen päiväraha on ensisijainen etuus täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen nähden, joten täysi työkyvyttömyyseläke alkaa erikseen säädettyjä poikkeustilanteita lukuun ottamatta päivärahan ensisijaisuusajan päättymistä seuraavan kuukauden alusta. Näistä poikkeustilanteista on säädetty pykälän 2 momentissa ja ne koskevat tilanteita, joissa SVL:n mukaista ensisijaisuusajaa ei ole vahvistettu ennen kuin eläkehakemus on tehty eikä työntekijälle ole myönnetty työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa päivärahaa vähintään kuukauden ajaksi.

SVL:n 8 luvun 9 §:ään on lisätty uusi 5 momentti lailla 1247/2010, joka on tullut voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2011. Sen mukaan työntekijälle voidaan maksaa sairauspäivärahaa enimmäisajan jälkeenkin, jos työntekijän sairaus uusiutuu työntekijän palattua työhönsä. Jos työntekijän sairauden uusiutuminen aiheuttaa työeläkelakien mukaisen työkyvyttömyyden, työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläke. Näissä tilanteissa SVL:n mukainen ensisijaisuusajaa on vahvistettu. Jos työeläkelakien mukainen työkyvyttömyys alkaa vasta sairauden uusiututtua, työkyvyttömyyseläkettä ei voida myöntää aikanaan vahvistetun ensisijaisuusajan päättymistä seuraavan kuukauden alusta lukien. Tämän vuoksi pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 kohta, jonka mukaan työkyvyttömyyseläke myönnettäisiin työkyvyttömyyden alkamisesta lukien tilanteissa, joissa työkyvyttömyys alkaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan päättymisen jälkeen ja työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiselle ajalle SVL:n 8 luvun 9 §:n 5 momentin mukaista päivärahaa.

KuEL:n 112 §:n 2 momenttiin on ehdotettu lisättäväksi uusi 3 kohta, joka sisältää vastaavan säännöksen.

49 §. Työkyvyttömyyseläkkeen takautuva tarkistaminen, lakkauttaminen tai keskeyttäminen. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että työkyvyttömyyseläke voitaisiin lakkauttaa tai tarkistaa tai sen maksaminen voitaisiin keskeyttää enintään kahden vuoden ajalta takautuvasti. Kahden vuoden aika las-

kettaisiin samoin kuin nykyisinkin eläkkeensaajan tarkistushakemuksesta tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Vastaavat muutokset on ehdotettu tehtäväksi KuEL:n 30 §:n 2 momenttiin.

73 §. Eläkkeestä vähennettävät ensisijaiset etuudet. Pykälän 1 momentissa olevasta ensisijaisten etuuksien luettelosta poistettaisiin sotilasvammalain mukainen elinkorko, koska tällaisten elinkorkojen myöntäminen on päätynyt ennen vuotta 2004.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi uusi säännös, jonka perusteella ensisijainen etuus ei vähentäisi työntekijälle myönnetyn ensisijaisen etuuden vahinkotapahtumavuoden jälkeen tapahtuneen työnteon perusteella karttunutta työeläketurvaa. Siten työntekijän eläke olisi aina vähintään ensisijaisen etuuden vahinkotapahtumavuoden jälkeen saatujen työansioiden perusteella karttuneen eläkkeen suuruinen. Momentti ei koskisi työntekijälle mahdollisilta palkattomilta ajoilta karttuvaa eläketurvaa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jolla on tarkoitus selkeyttää lain soveltamista. Ehdotetun momentin mukaan, jos tämän lain mukaiseen työeläkkeeseen tai ensisijaiseen etuuteen on lisätty kertakorotus, niin työeläke ja ensisijainen etuus otetaan huomioon kertakorotettuna vähennettäessä ensisijaista etuutta työeläkkeestä. Ehdotetun säännöksen lisääminen on tullut ajankohtaiseksi, koska tapaturmavakuutuslain (TVL) 16 §:n 5 momenttiin on lisätty uutena järjestelyinä säännös maksussa olevan tapaturmaeläkkeen kertakorotuksesta. Sen mukaan maksussa olevaan tapaturmaeläkkeeseen tehdään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä tapaturman sattumista seuraavan kalenterivuoden alusta on kulunut viisi kalenterivuotta. TVL:n mukainen kertakorotus tehtiin ensimmäisen kerran 1 päivänä tammikuuta 2010.

Pykälään ehdotetaan myös uutta 5 momenttia. Sen mukaan ensisijaista etuutta ei vähennettäisi ollenkaan eläkkeestä, jos vahinkotapahtuma on sattunut ennen vuotta 2004.

Vastaavat muutokset on ehdotettu tehtäväksi KuEL:n 76 §:ään.

74 §. Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, ettei ensisijaisen etuuden vähentämistä työeläkkeestä tarkisteta pelkästään sen vuoksi, että ensisijaiseen etuuteen tai eläkkeeseen tehdään kertakorotus sen jälkeen, kun ensisijainen etuus on jo vähennetty työeläkkeestä. Ehdotettu lisäys johtuu siitä, että kertakorotus on pitkälti rinnastettavissa indeksitarkistukseen. Ehdotetun säännöksen lisääminen on tullut ajankohtaiseksi TVL:n 16 §:n 5 momenttiin lisätyn tapaturmaeläkkeen kertakorotusta koskevan säännöksen vuoksi. Samalla pykälän otsikon ja 1 momentin sanamuotoa ehdotetaan selkeytettäväksi, jotta niiden sanamuoto paremmin vastaisi sitä, mitä pykälässä on alun perin tarkoitettu säätää ensisijaisen etuuden ja eläkkeen muutoksen vaikutuksesta eläkkeen määrään.

Näillä sanamuodon tarkistuksilla ei ole tarkoitus muuttaa pykälän asiasisältöä. Siitä, miten työeläkettä tarkistetaan työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotuksen tai työeläkeindeksin muuttumisen vuoksi, säädetään erikseen voimassa olevan lain 71 ja 75 §:ssä.

Vastaava muutos on ehdotettu tehtäväksi KuEL:n 77 §:ään.

84 §. Perhe-eläkkeen tarkistaminen. Pykälän 2 momentissa säädetään perhe-eläkkeen tarkistamisesta tilanteessa, jossa perhe-eläkkeen pohjana olevaan työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään kertakorotus. Vuoden 2010 alusta voimaan tulleen muutoksen mukaan kertakorotus tehdään suoraan perhe-eläkkeeseen, joten 2 momentin säännös on tarpeeton. Tämän vuoksi pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

122 §. Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle. Voimassa olevan pykälän 3 momentin mukaan kunnallinen eläkelaitos voi momentissa tarkemmin säädettyissä tilanteissa maksaa takautuvasti myöntämänsä työeläkkeen Kansaneläkelaitokselle. Momentin sanamuoto ehdotetaan muutettavaksi ehdottomaan muotoon niin, että kunnallinen eläkelaitos maksaa takautuvasti myöntämänsä eläkkeen Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta lainkohdassa säädettyissä tilanteissa Kansaneläkelaitokselle. Vastaava takautuvasti myönnetyn työeläkkeen ehdotonta maksamista Kansaneläkelaitokselle

koskeva, vuoden 2011 alusta voimaan tullut muutos on jo tehty kansaneläkelain 72 §:ään, joten työeläkelaitosten olisi jatkossa kansaneläkelain perusteella maksettava kysymyksessä olevissa tilanteissa takautuvasti myöntämänsä eläke Kansaneläkelaitokselle sen vaatimuksesta. Ehdotettu muutos poistaisi kansaneläkelain 72 §:n ja nyt kysymyksessä olevan pykälän välisen ristiriidan.

Pykälän 5 momentista ehdotetaan poistettavaksi maininta aikuisopintorahasta, jota ei ole enää lainmuutoksen vuoksi myönnetty vuoden 2002 jälkeen.

Vastaavat muutokset on ehdotettu tehtäväksi KuEL:n 126 §:n 2 ja 4 momenttiin.

1.5 Laki valtion eläkelain voimaantuloa

7 §. Pykälässä ovat siirtymäajan säännökset työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotuksen lisäämisestä. Pykälän 2 momentin mukaan työkyvyttömyyseläkkeeseen, jonka eläketahtuma on ennen vuotta 2006, kertakorotus lisätään ennen vuotta 2005 voimassa olleiden VEL-lain 11–13 §:n ja VPEL-lain 6 ja 8 §:n mukaisesti yhteensovitettuun eläkkeeseen. Edellä VaEL:n 74 §:ään ehdotettua muutosta vastaavasti pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädetään ensisijaisen etuuden kertakorotuksen huomioon ottamisesta siirtymävaiheessa eläkkeen ja ensisijaisen etuuden yhteensovituksessa. Ehdotetun momentin mukaan ensisijaisen etuuden kertakorotus ei aiheuta uutta yhteensovitusta. Jos ensisijainen etuus muuttuu muusta syystä kuin kertakorotuksen vuoksi, yhteensovitus tehdään uudelleen. Tällöin yhteensovituksessa ensisijainen etuus otetaan huomioon kertakorotettuna. Eläkkeen kertakorotus tehdään näin yhteensovitettuun eläkkeeseen.

Pykälään ehdotetaan uutta 4 momenttia, joka koskisi osatyökyvyttömyyseläkkeen määräytymistä ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleiden säännösten mukaan myönnettyissä työkyvyttömyyseläkkeissä. Ennen vuotta 1960 syntyneillä työntekijöillä voi täyden työkyvyttömyyseläkkeen yhteensovitusraja olla yli 60 prosenttia mutta korkeintaan 66 prosenttia yhteensovitusperusteesta. Ennen vuotta 2005 voimassa olleissa säännöksissä osatyökyvyttömyyseläkkeen

määrä on kuitenkin rajattu 30 prosenttiin yhteensovitusperusteesta, jolloin osatyökyvyttömyyseläkkeen määrä voi olla vähemmän kuin puolet täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä. Sen vuoksi uudessa 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleiden säännösten mukaan myönnettyyn työkyvyttömyyseläkkeeseen sovelletaan VaEL:n 38 §:n säännöstä, jonka mukaan osatyökyvyttömyyseläke on puolet täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä.

16 a §. Pykälä olisi uusi. Ennen vuotta 2005 voimassa olleiden säännösten mukainen VEL-eläke on yhteen sovitettu muiden lakien mukaisten työeläkkeiden ja ensisijaisten etuuksien kanssa. Vuoden 2005 alusta lukien työeläkkeiden yhteensovittaminen poistettiin uusien eläkkeiden osalta. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tilanteesta, jossa edunjättäjän eläke on yhteensovitettu ennen vuotta 2005 voimassa olleiden säännösten mukaisesti ja perhe-eläke tulee myönnettäväksi uusien, vuoden 2005 alusta voimassa olevien säännösten mukaisena. Pykälässä ehdotetaan, että tällaisissakin tilanteissa perhe-eläkkeen perustaksi otettaisiin edunjättäjällä maksussa ollut eläke, kuitenkin niin, että eläkkeestä poistetaan ensisijaisten etuuksien aiheuttama vähennys. Edunjättäjän saama osatyökyvyttömyyseläke muutettaisiin täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi ja yhteensovitettaisiin 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleen työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti. Ensisijaisten etuuksien vähentäminen tehtäisiin voimassa olevien säännösten mukaisena. Vähennys ei kuitenkaan saisi vaikuttaa perhe-eläkkeen määrään enemmän kuin jos ensisijainen etuus olisi yhteensovitettu eläkkeen kanssa ennen vuoden 2005 muutosten voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Lain voimaantulosäännöksen mukaan säännös tulisi voimaan vuoden 2012 alusta.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

Koska ensisijaisen etuuden vähentämiseen liittyvä muutos edellyttää laskentajärjestelmien tarkistamista, ehdotetaan, että tämä

muutos tulisi voimaan vasta 1 päivästä tammikuuta 2013. Muutosta sovellettaisiin eläkkeisiin, joiden eläketapahtuma on muutoksen voimaantulon jälkeen.

Eläkkeensaajalla, jonka eläketapahtuma on ollut vuosina 2007–2012, taataan oikeus hakea oikaisua eläkkeensä määräytymiseen, jos ensisijainen etuus on vähennetty työeläkkeestä ja jolle nyt ehdotettu eläkkeen määräytyminen jättäisi enemmän eläkettä maksuun. Jos työntekijä hakee eläkkeensä tarkistamista

viimeistään kesäkuun 2013 lopussa, eläke tarkistettaisiin uuden lain mukaiseksi vuoden 2013 alusta alkaen. Jos hakemus tulee myöhemmin, eläkkeen määrä tarkistetaan uuden lain mukaiseksi hakemusta seuraavan kuukauden alusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**kunnallisen eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan kunnallisen eläkelain (549/2003) 76 §:n 1 momentin 5 kohta ja 97 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 76 §:n 1 momentin 5 kohta laissa 713/2004 ja 97 §:n 2 momentti laissa 1293/2006,

muutetaan 13 §:n 3 momentti, 16 §, 30 §:n 2 momentti, 43 §:n 3 momentti, 44 §:n 1 momentti, 53 §:n 7 momentti, 76 §:n 3 momentti, 77 §:n otsikko ja 1 momentin 1, 3 ja 4 kohta, 100 §:n 2 momentti, 112 §:n 2 momentti, 126 §:n 2 ja 4 momentti sekä 159 §:n 4 momentin suomenkielinen sanamuoto,

sellaisina kuin niistä ovat 13 §:n 3 momentti, 43 §:n 3 momentti ja 77 §:n 1 momentin 1 ja 4 kohta laissa 713/2004, 16 §, 30 §:n 2 momentti, 44 §:n 1 momentti, 53 §:n 7 momentti, 76 §:n 3 momentti, 77 §:n otsikko ja 1 momentin 3 kohta, 100 §:n 2 momentti, 112 §:n 2 momentti ja 126 §:n 4 momentti laissa 1293/2006 sekä 126 §:n 2 momentti laissa 720/2010, sekä

lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 423/2006 ja 1293/2006, uusi 4 momentti, 14 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 713/2004, 1293/2006 ja 925/2009, uusi 5 momentti, 76 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 713/2004, 1293/2006 ja 1092/2010, siitä lailla 1293/2006 kumotun 2 ja 4 momentin tilalle uusi 2 ja 4 momentti sekä 77 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 713/2004 ja 1293/2006, uusi 5 kohta seuraavasti:

2 §

Jäsenyhteisöt

 Jos jäsenyhteisöksi liittynyt yhdistys, osakeyhtiö tai säätiö asetetaan konkurssiin, konkurssipesä voi jatkaa kunnallisen eläkelaitoksen jäsenyhteisönä ja sillä on samat oikeudet ja velvollisuudet kuin muilla jäsenyhteisöillä. Tämän lain 131 §:n mukaiset maksut konkurssipesän jäsenyyden ajalta maksaa konkurssipesä. Konkurssipesä voi erota eläkelaitoksen jäsenyydestä siten kuin 168 a §:n 2 momentissa säädetään.

13 §

Varhennettu ja lykätty vanhuuseläke

 Sen estämättä, mitä 11 §:n 1 momentissa ja edellä 1 momentissa säädetään, työntekijällä,

joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n 2 tai 3 momentin perusteella, on oikeus saada vanhuuseläke 62 vuoden iässä siten, ettei siihen tehdä varhennusvähennystä. Tässä momentissa tarkoitettu vanhuuseläke myönnetään aikaisintaan eläkkeen hakemista seuraavan kuukauden alusta.

14 §

Osa-aikaeläke

 Jos tämän lain mukaisella osa-aikaeläkkeellä olevan työntekijän osa-aikatyötä koskeva työsopimus sanotaan irti eikä hän ole irtisanomisaikana velvollinen tekemään työtä tai hänen työaikansa vähenee irtisanomisaikana siten, ettei 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu työaikaedellytys enää täyty, hänen katsotaan työajan vähentymises-

tä alkaen kuuden viikon ajan, ei kuitenkaan enää irtisanomisajan jälkeen, täyttävän osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset.

16 §

Osa-aikaeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Jos osa-aikaeläkkeellä oleva työntekijä ei hae vanhuuseläkettä 68 vuotta täytettyään, muutetaan osa-aikaeläke, sen estämättä, mitä muualla tässä laissa säädetään, samansuuruisiksi vanhuuseläkkeeksi. Osa-aikaeläkkeen suuruisista vanhuuseläkettä ei muunneta elin-aikakertomella. Kun työntekijä hakee vanhuuseläkettä, vanhuuseläke lasketaan uudelleen ja muunnetaan 73 §:n mukaisesti elin-aikakertomella.

30 §

Työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen keskeyttäminen

Työkyvyttömyyseläke tarkistetaan, keskeytetään tai lakkautetaan eläkkeensaajan hakemuksesta tai eläkelaitoksen aloitteesta 1 momentissa taikka 28 tai 29 §:ssä säädettyin edellytyksin. Eläkettä ei kuitenkaan tarkisteta, keskeytetä tai lakkauteta pitemmältä ajalta kuin eläkkeensaajan tarkistushakemusta tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä lähinnä seuraavaa kalenterikuukautta edeltäneiden kahden vuoden ajalta. Jos sellainen työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, jonka maksaminen on keskeytetty, eläke lakkautetaan keskeytysajankohdasta lukien.

43 §

Osa-aikaeläkkeen määrä

Jos työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen samanaikaisesti kahden tai useamman työeläkelain perusteella, tämän lain mukaisen osa-aikaeläkkeen osuus on yhtä suuri kuin tämän lain alaisten työansioden osuus on vakiintuneessa ansiossa huomioon otetuista, niiden työeläkelakien mukaisista

työansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

44 §

Osa-aikaeläkkeen uudelleen laskeminen

Osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan uudelleen, jos osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön aikaisissa ansiotuloissa on tapahtunut pysyvä muutos, joka merkittävästi poikkeaa osa-aikaeläkettä määrättäessä huomioon otetuista 71 §:ssä tarkoitettulla palkkakertomella tarkasteluajankohdan tasoon tarkistetuista osa-aikatyön ansiotuloista, taikka osa-aikaeläkkeen saajalle myönnetään muun työeläkelain mukainen uusi osa-aikaeläke.

53 §

Tuleva aika

Jos työntekijän työansiot ovat tarkasteluajana hänen vakiintunutta ansiotasoaan pienemmät alle kolmivuotiaan lapsen hoitamisen vuoksi ja tämän seikan johdosta hänen eläketurvansa olisi alentunut vähintään 20 prosenttia, käytetään sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, työntekijän hakemuksesta 2 momentin mukaisena ansiona sitä työansiota, jota lapsenhoitoaika ei ole pienentänyt. Tällöin työansioita otetaan kuitenkin huomioon enintään kymmeneltä viimeiseltä vuodelta.

76 §

Eläkkeestä vähennettävät ensisijaiset etuudet

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, ensisijaisen etuuden vähentämisen jälkeen eläke on kuitenkin vähintään ensisijaisen etuuden vahinkotapahtumavuoden jälkeen työeläkelakien mukaisten työansioden perusteella karttuneen eläkkeen suuruinen. Tämän lain mukaisena eläkkeenä työntekijälle maksetaan kaikkien työeläkkeiden yhteismäärän ja ensisijaisen etuuden erotuksesta,

kuitenkin vähintään edellä tarkoitetusta vähimmäismäärästä, yhtä suuri osa kuin tämän lain mukainen eläke on hänen kaikista työeläkkeistään.

Jos tämän lain mukaiseen eläkkeeseen tai ensisijaiseen etuuteen on lisätty kertakorotus, ensisijaista etuutta vähennettäessä eläke tai ensisijainen etuus otetaan huomioon kertakorotettuna.

Jos kuitenkin ensisijaisen etuuden vahinkotapahtuma on sattunut ennen vuotta 2004, 1 ja 2 momentissa tarkoitettua ensisijaista etuutta ei vähennetä.

77 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Eläkkeen määrä tarkistetaan, jos:

1) tämän lain mukainen eläkkeen määrä muuttuu muutoin kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi;

3) eläkkeensaajalle myönnetään 76 §:n 6 momentissa tarkoitettu etuus;

4) 2 kohdassa mainitun etuuden määrä muuttuu muutoin kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi tai 3 kohdassa mainitun etuuden määrä muuttuu muutoin kuin indeksitarkistukseen tai kertakorotukseen rinnastettavan toimenpiteen johdosta; tai

5) tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke tai muun työeläkkeen määrä muuttuu muutoin kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi.

100 §

Päätöksenteko ja päätöksestä tiedottaminen

Kunnallinen eläkelaitos voi antaa päätöksen sekä, kun se toimii 7 luvun mukaisena viimeisenä eläkelaitoksena, päätösyhdistelmän väliaikaisena siksi ajaksi, jonka asian käsittely kestää ja kunnes asiasta on annettu lopullinen päätös. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

112 §

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen alkaminen

Täyttä työkyvyttömyyseläkettä maksetaan työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kalenterikuukauden alusta, jos:

1) eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan;

2) työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva päiväraha-hakemus on hylätty eikä työntekijälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa; tai

3) työkyvyttömyys alkaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan päättymisen jälkeen ja työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiselle ajalle sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n 5 momentin mukaista sairauspäivärahaa.

126 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassalle

Jos eläkkeensaaja on väliaikaisesti saanut Kansaneläkelaitoksen maksamaa takuueläkettä takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 20 §:n 2 momentin nojalla tai eläkettä kansaneläkelain 72 §:n nojalla tai edellä mainittua eläkettä ja asumistukea eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 8 §:n nojalla samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään 153 §:ssä tarkoitettua valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitokselle sen vaatimuksesta siltä osin kuin se vastaa Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen tai eläkkeen ja asumistuen määrää. Samoin menetellään, jos

eläkelaitos jatkaa 153 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta myönnettyä kuntoutustukea takautuvasti tai jos eläkkeensaaja on saanut takuueläkettä tai kansaneläkelain mukaista eläkettä tai eläkettä ja asumistukea samalta ajalta, jolta kunnallinen eläkelaitos 162 §:n mukaisesti oikaisee aikaisemman päätöksen taikka muutoin tarkistaa myönnetyn eläkkeen määrän tai oikaisupäätöksen jälkeen myöntää kuntoutustuella jatkoa takautuvasti tai myöntää edunsaajalle tämän lain mukaisen perhe-eläkkeen.

Jos eläkkeensaaja on saanut opintotukilain (65/1994) mukaista opintorahaa tai asumislisää samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti muuta kuin osatyökyvyttömyyseläkettä, eläkelaitoksen on Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun opintotuen määrää.

159 §

Eläkelaitoksen itseoikaisu

Edellä 3 momentissa tarkoitetusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta

on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin toimitettava asianomaiselle valitusviranomaiselle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin eläkehakemuksiin sovelletaan 13 §:n 3 momenttia sellaisena kuin se oli tämän lain tullessa voimaan.

Eläkkeeseen sovelletaan 76 §:n 2 ja 4 momenttia, jos eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2013 tai sen jälkeen. Mainittuja lainkohtia sovelletaan työntekijän hakemuksesta myös ennen vuotta 2013 hänelle myönnettyyn eläkkeeseen, jonka perusteena oleva eläketapahtuma on ollut 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen ja josta on vähennetty ensisijainen etuus, jos työntekijä saisi mainittuja lainkohtia soveltaen aiempaa suuremman eläkkeen. Tällöin eläkkeen määrä tarkistetaan 1 päivästä tammikuuta 2013, jos hakemus saapuu eläkelaitokselle viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2013, ja mainitun päivämäärän jälkeen saapuneen hakemuksen perusteella hakemuksen saapumista seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

2.

Laki**kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain (713/2004) voimaantulosäännöksen 14, 32 ja 40 momentti seuraavasti:

14. Perhe-eläke määräytyy 84 ja 87 §:n mukaisesti myös sellaisen edunjättäjän jälkeeseen, jonka saama eläke on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Jos edunjättäjän eläke oli yhteensovitettu ensisijaisen etuuden kanssa, perhe-eläkkeen perusteena käytetään edunjättäjän eläkettä, jonka yhteensovituksessa ei ole otettu huomioon ensisijaista etuutta.

32. Jos työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan, sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, eläkkeen aikana saaduista ansiosta karttuu uutta eläkettä 40 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti tämän lain tultua voimaan, ja näin karttunut eläke myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen tai työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iässä tai jos työntekijällä oli oikeus eläkkeelle siirtyessään tätä alempaan eläkeikään, tässä eläkeiässä siten kuin 32 §:ssä säädetään. Mitä 28 §:n 2 ja 3 momentissa, 29 §:n 2 momentissa ja 48 §:ssä säädetään oikeudesta työkyvyttömyyseläkkeeseen, työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttamisesta, keskeyttämisestä tai tarkistamisesta sekä osatyökyvyttömyyseläkkeen määrästä, sovelletaan myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jonka perusteena oleva eläketapahtuma oli ennen tämän lain voimaantuloa.

40. Myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jonka perusteena oleva eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa, myönnetään 72 §:n mukainen korotus. Jos perhe-eläke määrätään edellä tarkoitetun työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, korotus lisätään myös perhe-eläkkeeseen. Tällöin korotus myönnetään sen 72 §:ssä tarkoitetun korotusprosentin mukaisesti, joka vastaa työntekijän tai edunjättäjän ikää vuoden 2010 alussa. Korotus myönnetään eläkkeeseen, joka on yhteensovitettu 76 ja 87 §:n mukaisesti, sellaisina kuin ne olivat tämän lain tullessa voimaan. Jos 76 §:ssä tarkoitettuun ensisijaiseen etuuteen on lisätty kertakorotus, uudessa yhteensovituksessa ensisijainen etuus otetaan huomioon kertakorotettuna. Uutta yhteensovitusta ei tehdä, jos ensisijaisen etuuden määrä muuttuu vain kertakorotuksen vuoksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos edunjättäjän eläke oli yhteensovitettu ensisijaisen etuuden kanssa, kunnallisen eläkelain 76 §:n mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen perhe-eläkkeestä ei saa vaikuttaa perhe-eläkkeen määrään enempää kuin vähentäminen vaikuttaisi, jos se olisi tehty työntekijän eläkelain (395/1961) 8 ja 8 a §:n mukaisesti, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004.

3.

Laki**kunnallisen eläkelain voimaanpanolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnallisen eläkelain voimaanpanolain (550/2003) 3 §, sellaisena kuin se on laissa 926/2009, seuraavasti:

3 §

Kunnallisen eläkelain eläkkeen määräytymistä ja eläkeoikeutta koskevia säännöksiä ei sovelleta viranhaltijaan, työntekijään eikä perhe- tai omaishoitajaan, joka on syntynyt vuonna 1939 tai sitä ennen. Hänen eläketurvansa määräytyy edelleen kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain sekä 2 §:n 2 momentissa mainitun eläkesäännön perusteella, sellaisina kuin ne olivat voimassa kunnallisen eläkelain voimaan tullessa. Perhe-eläkkeeseen sovelletaan kunnallisen eläkelain säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos edunjättäjän eläke oli yhteensovitettu ensisijaisen etuuden kanssa, kunnallisen eläkelain 76 §:n mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen perhe-eläkkeestä ei saa vaikuttaa perhe-eläkkeen määrään enempää kuin vähentäminen vaikuttaisi, jos se olisi tehty kunnallisen eläkelain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten ja 2 §:n 2 momentissa mainitun eläkesäännön mukaisesti.

4.

Laki**valtion eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan valtion eläkelain (1295/2006) 73 §:n 1 momentin 5 kohta ja 84 §:n 2 momentti,
muutetaan 10 §:n 3 momentti, 11 §:n 1 momentti, 15 §:n 1 ja 3 momentti, 19 §:n 1 momen-
 tin 1 kohta, 21 §:n 1 momentti, 23 §:n otsikko ja 1 momentti, 39 §:n 2 momentti, 49 §, 73 §:n
 2 momentti, 74 §:n otsikko ja 1 momentti ja 122 §:n 3 ja 5 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 10 §:n 3 momentti laissa 927/2009 sekä 49 § ja 122 §:n 3 ja 5
 momentti laissa 468/2010, sekä
lisätään 14 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 927/2009, uusi 4 momentti ja 73 §:ään
 uusi 4 ja 5 momentti seuraavasti:

10 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Varhennusvähennystä ei tehdä, jos työttö-
 myyspäivärahaa työttömyysturvalain
 (1290/2002) 6 luvun 9 §:n 2 tai 3 momentissa
 tarkoitetun lisäpäiväoikeuden perusteella
 saava työntekijä jää vanhuuseläkkeelle 62
 vuoden iässä.

11 §

Vanhuuseläkkeen alkaminen

Vanhuuseläke ja varhennettu vanhuuseläke
 alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden
 alusta, jona työntekijä on täyttänyt vanhuus-
 eläkkeen tai varhennetun vanhuuseläkkeen
 saamiseen oikeuttavan iän ja lopettanut pal-
 veluksen, jonka perusteella hän hakee van-
 huuseläkettä. Lykätty vanhuuseläke ja 10 §:n
 3 momentissa tarkoitettu varhennusvähennys-
 kysellä vähentämätön vanhuuseläke alkaa
 eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuu-
 kauden alusta. Muu vanhuuseläke kuin lykät-
 ty vanhuuseläke ja edellä tarkoitettu varhen-
 nusvähennyksellä vähentämätön vanhuuselä-
 ke voidaan myöntää myös takautuvasti, ei
 kuitenkaan ilman pätevää syytä pidemmältä

ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edel-
 täneiltä kolmelta kuukaudelta.

14 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Jos tämän lain mukaisella osa-
 aikaeläkkeellä olevan työntekijän osa-
 aikatyötä koskeva työsopimus sanotaan irti
 eikä hän ole velvollinen tekemään työtä irti-
 sanomisaikana tai hänen työaikansa muuten
 vähenee irtisanomisaikana siten, ettei 1 mo-
 mentin 3 kohdassa tarkoitettu työaikaedelly-
 tys enää täyty, hänen katsotaan työajan vä-
 hentymisestä alkaen kuuden viikon ajan, ei
 kuitenkaan enää irtisanomisajan jälkeen,
 täyttävän osa-aikaeläkkeen saamisen edelly-
 tykset.

15 §

Osa-aikaeläkkeen määrä

Osa-aikaeläkkeen määrä on 50 prosenttia
 vakiintuneen ansion ja työeläkelakien alaisen
 osa-aikatyön ansion erotuksesta (*ansion*
alenema).

Jos työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen samanaikaisesti kahden tai useamman työeläkelain perusteella, tämän lain mukaisen osa-aikaeläkkeen osuus koko osa-aikaeläkkeestä on yhtä suuri kuin niiden työansioiden, joiden perusteella tämän lain mukainen eläke myönnetään, osuus on vaikiintuneessa ansiossa huomioon otetuista, niiden työeläkelakien mukaisista työansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

19 §

Osa-aikaeläkkeen määrän tarkistaminen

Osa-aikaeläkkeen määrä tarkistetaan, jos:

1) osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön ansiotuloissa on tapahtunut pysyvä muutos, joka merkittävästi poikkeaa osa-aikaeläkettä määrättäessä huomioon otetuista 70 §:n mukaisella palkkakertoimella tarkasteluajankohdan tasoon tarkistetuista osa-aikatyön ansiotuloista; tai

21 §

Osa-aikaeläkkeen lakkauttaminen ja uudestaan alkaminen

Osa-aikaeläke lakkautetaan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka aikana työntekijä lakkaa täyttämästä 14 §:n 1 momentin 1, 3 ja 4 kohdassa säädettyjä eläkkeen saamisen edellytyksiä, jos 20 §:stä ei muuta johdu. Jos tämä päivä on kalenterikuukauden ensimmäinen päivä, osa-aikaeläke lakkautetaan kuitenkin tästä päivästä. Osa-aikaeläke voidaan lakkauttaa myös takautuvasti.

23 §

Osa-aikaeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Jos osa-aikaeläkkeellä oleva työntekijä ei hae vanhuuseläkettä 68 vuotta täytettyään, osa-aikaeläke muutetaan 68 vuoden iässä

osa-aikaeläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Osa-aikaeläkkeen suuruista vanhuuseläkettä ei muunneta elinaikakertoimella. Kun työntekijä hakee vanhuuseläkettä, vanhuuseläke lasketaan uudelleen ja muunnetaan 72 §:n mukaisesti elinaikakertoimella.

39 §

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen

Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa kuitenkin työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan,

2) työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva päiväraha-hakemus on hylätty eikä työntekijälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa; tai

3) työkyvyttömyys alkaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan päättymisen jälkeen ja työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiselle ajalle sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n 5 momentin mukaista sairauspäivärahaa.

49 §

Työkyvyttömyyseläkkeen takautuva tarkistaminen, lakkauttaminen tai keskeyttäminen

Eläke voidaan lakkauttaa tai tarkistaa taikka sen maksaminen voidaan keskeyttää takautuvasti enintään kahden vuoden ajalta. Tämä kahden vuoden aika lasketaan eläkkeensaajan tarkistushakemusta tai kunnallisen eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä seuraavan kalenterikuukauden

alusta. Jos työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen on ollut keskeytettynä, eläke kuitenkin tarkistetaan tai lakkautetaan keskeyttämisaikakohdasta.

73 §

Eläkkeestä vähennettävät ensisijaiset etuudet

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, ensisijaisen etuuden vähentämisen jälkeen eläke on kuitenkin vähintään ensisijaisen etuuden vahinkotapahtumavuoden jälkeen työeläkelakien mukaisten työansioiden perusteella karttuneen eläkkeen suuruisen. Tämän lain mukaisena eläkkeenä työntekijälle maksetaan kaikkien työeläkkeiden yhteismäärän ja ensisijaisen etuuden erotuksesta, kuitenkin vähintään edellä tarkoitettusta vähimmäismäärästä, yhtä suuri osa kuin tämän lain mukainen eläke on hänen kaikista työeläkkeistään.

Jos tämän lain mukaiseen eläkkeeseen tai ensisijaiseen etuuteen on lisätty kertakorotus, ensisijaista etuutta vähennettäessä eläke tai ensisijainen etuus otetaan huomioon kertakorotettuna.

Jos kuitenkin ensisijaisen etuuden vahinkotapahtuma on sattunut ennen vuotta 2004, 1 ja 2 momentissa tarkoitettua ensisijaista etuutta ei vähennetä.

74 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muutoin kuin 75 §:ssä säädetyn indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke tai muun työeläkkeen määrä muuttuu muutoin kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä

ei kuitenkaan vähennetä tapaturmavakuutuslain, liikennevakuutuslain eikä sotilastapaturmalain mukaista päivärahaa ja ansionmenetykskorvausta, joka on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen tapaturman tai liikennevahingon perusteella.

122 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

Kunnallinen eläkelaitos maksaa takautuvasti myöntämänsä eläkkeen 2 momentissa säädetyllä tavalla Kansaneläkelaitokselle sen vaatimuksesta myös silloin, kun kunnallinen eläkelaitos jatkaa muutoksenhaun perusteella myönnettyä kuntoutustukea, myöntää edunsaajalle tämän lain mukaisen perhe-eläkkeen, oikaisee 173 §:n mukaisesti aikaisemman päätöksen, tarkistaa muutoin myönnetyn eläkkeen määrän tai myöntää oikaisupäätöksen jälkeen kuntoutustuelle jatkoa.

Jos työntekijä on saanut opintotukilain (65/1994) mukaista opintorahaa tai asumislisää samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti muuta kuin osatyökyvyttömyyseläkettä, kunnallisen eläkelaitoksen on Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua opintotukea.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin eläkehakemuksiin sovelletaan 11 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se oli tämän lain tullessa voimaan.

Eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2013 tai sen jälkeen, sovelletaan 73 §:n 2 ja 5 momenttia. Mainittuja lainkohtia sovelletaan työntekijän hakemuksesta myös ennen vuotta 2013 hänelle myönnettyyn eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on ollut 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen ja josta on vähennetty ensisijainen

etus, jos työntekijä saisi mainittua pykälää soveltaen aiempaa suuremman eläkkeen. Tällöin eläkkeen määrä tarkistetaan 1 päivästä tammikuuta 2013, jos hakemus saapuu eläkelaitokselle viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2013, ja mainitun päivämäärän jälkeen saa-

puneen hakemuksen perusteella hakemuksen saapumista seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

5.

Laki**valtion eläkelain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään valtion eläkelain voimaanpanosta annetun lain (1296/2006) 7 §:ään uusi 3 ja 4 momentti sekä lakiin uusi 16 a § seuraavasti:

7 §

—————
 Jos valtion eläkelain 73 §:ssä tarkoitettuun ensisijaiseen etuuteen on lisätty kertakorotus, uudessa yhteensovituksessa ensisijainen etuus otetaan huomioon kertakorotettuna. Uutta yhteensovitusta ei tehdä, jos ensisijaisen etuuden määrä muuttuu pelkästään kertakorotuksen vuoksi.

Mitä valtion eläkelain 38 §:ssä säädetään osatyökyvyttömyyseläkkeen määrästä, sovelletaan myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jonka eläketapahtuma oli ennen 1 päivää tammikuuta 2005.

16 a §

Perhe-eläke määräytyy valtion eläkelain 81 ja 85 §:n mukaisesti myös sellaisen edunjättäjän jälkeen, jonka saama eläke on määrätty

VEL-lain mukaan, sellaisena kuin se oli ennen 1 päivää tammikuuta 2005. Jos edunjättäjän eläke oli yhteensovitettu ensisijaisen etuuden kanssa, perhe-eläkkeen perusteena käytetään edunjättäjän eläkettä, jonka yhteensovituksessa ei ole otettu huomioon ensisijaista etuutta.

—————
 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos edunjättäjän eläke oli yhteensovitettu ensisijaisen etuuden kanssa, valtion eläkelain 85 §:n mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen perhe-eläkkeestä ei saa vaikuttaa perhe-eläkkeen määrään enempää kuin vähentäminen vaikuttaisi, jos se olisi tehty työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 ja 8 a §:n mukaisesti, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004.

Helsingissä 28 päivänä lokakuuta 2011

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Hallinto- ja kuntaministeri *Henna Virkkunen*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

kunnallisen eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan kunnallisen eläkelain (549/2003) 76 §:n 1 momentin 5 kohta ja 97 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 76 §:n 1 momentin 5 kohta laissa 713/2004 ja 97 §:n 2 momentti laissa 1293/2006,

muutetaan 13 §:n 3 momentti, 16 §, 30 §:n 2 momentti, 43 §:n 3 momentti, 44 §:n 1 momentti, 53 §:n 7 momentti, 76 §:n 3 momentti, 77 §:n otsikko ja 1 momentin 1, 3 ja 4 kohta, 100 §:n 2 momentti, 112 §:n 2 momentti, 126 §:n 2 ja 4 momentti sekä 159 §:n 4 momentin suomenkielinen sanamuoto,

sellaisina kuin niistä ovat 13 §:n 3 momentti, 43 §:n 3 momentti ja 77 §:n 1 momentin 1 ja 4 kohta laissa 713/2004, 16 §, 30 §:n 2 momentti, 44 §:n 1 momentti, 53 §:n 7 momentti, 76 §:n 3 momentti, 77 §:n otsikko ja 1 momentin 3 kohta, 100 §:n 2 momentti, 112 §:n 2 momentti ja 126 §:n 4 momentti laissa 1293/2006 sekä 126 §:n 2 momentti laissa 720/2010, sekä

lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 423/2006 ja 1293/2006, uusi 4 momentti, 14 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 713/2004, 1293/2006 ja 925/2009, uusi 5 momentti, 76 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 713/2004, 1293/2006 ja 1092/2010, siitä lailla 1293/2006 kumotun 2 ja 4 momentin tilalle uusi 2 ja 4 momentti sekä 77 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 713/2004 ja 1293/2006, uusi 5 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Jäsenyhteisöt

Jäsenyhteisöt

Jos jäsenyhteisöksi liittynyt yhdistys, osakeyhtiö tai säätiö asetetaan konkurssiin, konkurssipesä voi jatkaa kunnallisen eläkelaitoksen jäsenyhteisönä ja sillä on samat oikeudet ja velvollisuudet kuin muilla jäsenyhteisöillä. Tämän lain 131 §:n mukaiset maksut konkurssipesän jäsenyyden ajalta maksaa konkurssipesä. Konkurssipesä voi erota eläkelaitoksen jäsenyydestä siten kuin 168 a §:n 2 momentissa säädetään.

13 §

13 §

Varhennettu ja lykätty vanhuuseläke

Varhennettu ja lykätty vanhuuseläke

Sen estämättä, mitä 11 §:n 1 momentissa ja

Sen estämättä, mitä 11 §:n 1 momentissa ja

edellä 1 momentissa säädetään, työntekijällä, joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyys-turvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n 2 momentin perusteella, on oikeus saada vanhuuseläke 62 vuoden iässä siten, ettei sitä vähennetä varhennusvähennyksellä.

edellä 1 momentissa säädetään, työntekijällä, joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyys-turvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n 2 tai 3 momentin perusteella, on oikeus saada vanhuuseläke 62 vuoden iässä siten, *ettei siihen tehdä varhennusvähennystä. Tässä momen-tissa tarkoitettu vanhuuseläke myönnetään aikaisintaan eläkkeen hakemista seuraavan kuukauden alusta.*

14 §

Osa-aikaeläke

14 §

Osa-aikaeläke

Jos tämän lain mukaisella osa-aikaeläkkeellä olevan työntekijän osa-aikatyötä koskeva työsopimus sanotaan irti eikä hän ole irtisanomisaikana velvollinen tekemään työtä tai hänen työaikansa vähenee irtisanomisaikana siten, ettei 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu työaikaedellytys enää täyty, hänen katsotaan työajan vähentymisestä alkaen kuuden viikon ajan, ei kuitenkaan enää irtisanomisajan jälkeen, täyttävän osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset.

16 §

Siirtyminen osa-aikaeläkkeeltä vanhuuseläkkeelle

Osa-aikaeläkettä saavan työntekijän vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että osa-aikatyö on päättynyt ja että hän ennen osa-aikaeläkkeen lakkaamista ja osa-aikatyön päättymistä on saavuttanut iän, jolloin hänellä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle. Jos työntekijä täytettyään 68 vuotta edelleen jatkaa osa-aikatyötä, muutetaan osa-aikaeläke, sen estämättä, mitä muualla tässä laissa säädetään, samansuuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Kun työntekijä lopettaa osa-aikatyön, vanhuuseläke lasketaan hakemuksesta uudelleen.

16 §

Osa-aikaeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Jos osa-aikaeläkkeellä oleva työntekijä ei hae vanhuuseläkettä 68 vuotta täytettyään, muutetaan osa-aikaeläke, sen estämättä, mitä muualla tässä laissa säädetään, samansuuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Osa-aikaeläkkeen suuruista vanhuuseläkettä ei muunneta elin-aikakertoimella. Kun työntekijä hakee vanhuuseläkettä, vanhuuseläke lasketaan uudelleen ja muunnetaan 73 §:n mukaisesti elin-aikakertoimella.

30 §

Työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen keskeyttäminen

Työkyvyttömyyseläke tarkistetaan, keskeytetään tai lakkautetaan eläkkeensaajan hakemuksesta tai eläkelaitoksen aloitteesta 1 momentissa taikka 28 tai 29 §:ssä säädetyin edellytyksin. Eläkettä ei kuitenkaan tarkisteta, keskeytetä tai lakkauteta pitemmältä ajalta kuin eläkkeensaajan tarkistushakemusta tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä lähinnä seuraavaa kalenterikuukautta edeltävän vuoden ajalta. Jos sellainen työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, jonka maksaminen on keskeytetty, eläke lakkautetaan keskeytysajankohdasta lukien.

43 §

Osa-aikaeläkkeen määrä

Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun työeläkelain perusteella, tämän lain mukainen osa-aikaeläke on sama suhteellinen osuus 1 momentissa mainitusta ansiotulojen erotuksesta kuin tämän lain alaiset vakiintuneessa ansiossa huomioon otetut työansiot ovat niiden lakien mukaisista vastaavista ansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

44 §

Osa-aikaeläkkeen uudelleen laskeminen

Osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan uudelleen, jos osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön aikaisissa ansiotuloissa on tapahtunut muutos, joka olennaisesti poikkeaa yleisestä palkkakehityksestä, taikka osa-aikaeläkkeen saajalle myönnetään muun työeläkelain mukainen uusi osa-aikaeläke.

30 §

Työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen keskeyttäminen

Työkyvyttömyyseläke tarkistetaan, keskeytetään tai lakkautetaan eläkkeensaajan hakemuksesta tai eläkelaitoksen aloitteesta 1 momentissa taikka 28 tai 29 §:ssä säädetyin edellytyksin. Eläkettä ei kuitenkaan tarkisteta, keskeytetä tai lakkauteta pitemmältä ajalta kuin eläkkeensaajan tarkistushakemusta tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä lähinnä seuraavaa kalenterikuukautta edeltäneiden kahden vuoden ajalta. Jos sellainen työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, jonka maksaminen on keskeytetty, eläke lakkautetaan keskeytysajankohdasta lukien.

43 §

Osa-aikaeläkkeen määrä

Jos työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen samanaikaisesti kahden tai useamman työeläkelain perusteella, tämän lain mukaisen osa-aikaeläkkeen osuus on yhtä suuri kuin tämän lain alaisten työansioiden osuus on vakiintuneessa ansiossa huomioon otetuista, niiden työeläkelakien mukaisista työansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

44 §

Osa-aikaeläkkeen uudelleen laskeminen

Osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan uudelleen, jos osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön aikaisissa ansiotuloissa on tapahtunut pysyvä muutos, joka merkittävästi poikkeaa osa-aikaeläkettä määrättäessä huomioon otetuista 71 §:ssä tarkoitettulla palkkakertoimella tarkasteluajankohdan tasoon tarkistetuista osa-aikatyön ansiotuloista, taikka osa-aikaeläkkeen saajalle myönnetään muun työeläkelain mukainen uusi osa-aikaeläke.

53 §

Tuleva aika

Jos työntekijän työansiot ovat tarkasteluai-
kana hänen vakiintunutta ansiotasoaan pie-
nemmät alle kolmivuotiaan lapsen hoitamisen
vuoksi ja tämän seikan johdosta hänen eläke-
turvansa olisi alentunut vähintään 20 prosent-
tia, käytetään sen estämättä, mitä edellä tässä
pykälässä säädetään, työntekijän hakemuk-
sesta 1 momentin mukaisena ansiona sitä työ-
ansiota, jota lapsenhoitoaika ei ole pienentä-
nyt. Tällöin työansioita otetaan kuitenkin
huomioon enintään kymmeneltä viimeiseltä
vuodelta.

76 §

Eläkkeestä vähennettävät ensisijaiset etuudet

5) *sotilasvammalain (404/1948) nojalla
myönnetty elinkorko; ja*

Jos työntekijällä on oikeus 1 momentissa
mainittuun etuuteen, tämän lain mukaisena
eläkkeenä maksetaan kaikkien työeläkkeiden
yhteismäärän ja 1 momentissa mainitun etu-
uden erotuksesta yhtä suuri osa kuin tämän lain
mukainen eläke on kaikista työeläkkeistä.

53 §

Tuleva aika

Jos työntekijän työansiot ovat tarkasteluai-
kana hänen vakiintunutta ansiotasoaan pie-
nemmät alle kolmivuotiaan lapsen hoitami-
sen vuoksi ja tämän seikan johdosta hänen
eläketurvansa olisi alentunut vähintään 20
prosenttia, käytetään sen estämättä, mitä
edellä tässä pykälässä säädetään, työntekijän
hakemuksesta 2 momentin mukaisena ansio-
na sitä työansiota, jota lapsenhoitoaika ei ole
pienentänyt. Tällöin työansioita otetaan kui-
tenkin huomioon enintään kymmeneltä vii-
meiseltä vuodelta.

76 §

Eläkkeestä vähennettävät ensisijaiset etuudet

(kumotaan)

*Sen estämättä, mitä 1 momentissa sääde-
tään, ensisijaisen etuuden vähentämisen jäl-
keen eläke on kuitenkin vähintään ensisijai-
sen etuuden vahinkotapahtumavuoden jäl-
keen työeläkelakien mukaisten työansioiden
perusteella karttuneen eläkkeen suuruinen.
Tämän lain mukaisena eläkkeenä työntekijäl-
le maksetaan kaikkien työeläkkeiden yhteis-
määrän ja ensisijaisen etuuden erotuksesta,
kuitenkin vähintään edellä tarkoitettua vä-
himmäismäärästä, yhtä suuri osa kuin tämän
lain mukainen eläke on hänen kaikista työ-
eläkkeistään.*

*Jos tämän lain mukaiseen eläkkeeseen tai
ensisijaiseen etuuteen on lisätty kertakorotus,
ensisijaista etuutta vähennettäessä eläke tai
ensisijainen etuus otetaan huomioon kertako-
rotettuna.*

*Jos kuitenkin ensisijaisen etuuden vahinko-
tapahtuma on sattunut ennen vuotta 2004, 1
ja 2 momentissa tarkoitettua ensisijaista
etuutta ei vähennetä.*

77 §

Ensisijaisen etuuden muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Eläkkeen määrä tarkistetaan, jos:

1) tämän lain mukainen eläkkeen määrä muuttuu muutoin kuin jäljempänä 78 §:ssä säädetyn tarkistuksen johdosta;

3) eläkkeensaajalle myönnetään 76 §:n 6 momentissa tarkoitettu etuus; *tai*

4) 2 kohdassa mainitun etuuden määrä muuttuu muutoin kuin 78 §:ssä tarkoitettujen tarkistusten johdosta tai 3 kohdassa mainitun etuuden määrä muuttuu muutoin kuin 78 §:ssä tarkoitettuun tarkistukseen rinnastettavan toimenpiteen johdosta.

77 §

*Ensisijaisen etuuden **tai eläkkeen** muutoksen vaikutus eläkkeen määrään*

Eläkkeen määrä tarkistetaan, jos:

1) tämän lain mukainen eläkkeen määrä muuttuu muutoin kuin *indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen* vuoksi;

3) eläkkeensaajalle myönnetään 76 §:n 6 momentissa tarkoitettu etuus;

4) 2 kohdassa mainitun etuuden määrä muuttuu muutoin kuin *indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen* vuoksi tai 3 kohdassa mainitun etuuden määrä muuttuu muutoin kuin *indeksitarkistukseen tai kertakorotukseen* rinnastettavan toimenpiteen johdosta; *tai*

5) *tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke tai muun työeläkkeen määrä muuttuu muutoin kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi.*

97 §

Perhe-eläkkeen uudelleen laskeminen

Perhe-eläkkeen määrä tarkistetaan myös, kun perhe-eläkkeen perusteena olevaan työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään 72 §:n 2 momentin mukaisesti kertakorotus. Tällöin perhe-eläke tarkistetaan samasta ajankohdasta kuin kertakorvaus lisätään.

97 §

Perhe-eläkkeen uudelleen laskeminen

(2 mom. kumotaan)

100 §

Päätöksenteko ja päätöksen tiedoksiantaminen

Kunnallinen eläkelaitos antaa päätöksensä tiedoksi lähettämällä sen vastaanottajalle kirjellä hänen ilmoittamaansa postiosoitteeseen tai antaa sen tiedoksi koneellisesti siten kuin sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään. Päätöksen koneellisesta allekirjoittamisesta on voimassa, mitä mainitussa laissa säädetään.

100 §

*Päätöksenteko ja **päätöksestä tiedottaminen***

Kunnallinen eläkelaitos voi antaa päätöksen sekä, kun se toimii 7 luvun mukaisena viimeisenä eläkelaitoksena, päätösyhdistelmän väliaikaisena siksi ajaksi, jonka asian käsittely kestää ja kunnes asiasta on annettu lopullinen päätös. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

112 §

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen alkaminen

Täyttä työkyvyttömyyseläkettä maksetaan työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kalenterikuukauden alusta, jos:

1) eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan; *tai*

2) työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva päiväraha-hakemus on hylätty eikä työntekijälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa.

112 §

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen alkaminen

Täyttä työkyvyttömyyseläkettä maksetaan työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kalenterikuukauden alusta, jos:

1) eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan;

2) työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva päiväraha-hakemus on hylätty eikä työntekijälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa; *tai*

3) *työkyvyttömyys alkaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan päättymisen jälkeen ja työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiselle ajalle sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n 5 momentin mukaista sairauspäivärahaa.*

126 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassalle

Jos eläkkeensaaja on väliaikaisesti saanut Kansaneläkelaitoksen maksamaa takuueläkettä takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 20 §:n 2 momentin mukaan tai eläkettä kansaneläkelain 72 §:n mukaan tai edellä mainittua eläkettä ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 8 §:n mukaista asumistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään tämän lain 153 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen tai eläkkeen ja asumistuen määrää.

126 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassalle

Jos eläkkeensaaja on väliaikaisesti saanut Kansaneläkelaitoksen maksamaa takuueläkettä takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 20 §:n 2 momentin *nojalla* tai eläkettä kansaneläkelain 72 §:n *nojalla* tai edellä mainittua eläkettä ja *asumistukea eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 8 §:n nojalla samalta ajalta*, jolta hänelle myönnetään 153 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitokselle *sen vaatimuksesta* siltä osin kuin se vastaa Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen tai

Samoin voidaan menetellä, jos eläkelaitos jatkaa 153 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta myönnettyä kuntoutustukea takautuvasti tai jos eläkkeensaaja on saanut takuueläkettä tai kansaneläkelain mukaista eläkettä tai eläkettä ja asumistukea samalta ajalta, jolta kunnallinen eläkelaitos 162 §:n mukaisesti oikaisee aikaisemman päätöksen taikka muutoin tarkistaa myönnetyn eläkkeen määrän tai oikaisupäätöksen jälkeen myöntää kuntoutustuelle jatkoa takautuvasti tai myöntää edunsaajalle tämän lain mukaisen perhe-eläkkeen.

eläkkeen ja asumistuen määrää. Samoin *menetellään*, jos eläkelaitos jatkaa 153 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta myönnettyä kuntoutustukea takautuvasti tai jos eläkkeensaaja on saanut takuueläkettä tai kansaneläkelain mukaista eläkettä tai eläkettä ja asumistukea samalta ajalta, jolta kunnallinen eläkelaitos 162 §:n mukaisesti oikaisee aikaisemman päätöksen taikka muutoin tarkistaa myönnetyn eläkkeen määrän tai oikaisupäätöksen jälkeen myöntää kuntoutustuelle jatkoa takautuvasti tai myöntää edunsaajalle tämän lain mukaisen perhe-eläkkeen.

Jos eläkkeensaaja on saanut opintotukilain (65/1994) mukaista opintorahaa, *aikuisopintorahaa* tai asumislisää samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti muuta kuin osatyökyvyttömyyseläkettä, eläkelaitoksen on Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun opintotuen määrää.

Jos eläkkeensaaja on saanut opintotukilain (65/1994) mukaista opintorahaa tai asumislisää samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti muuta kuin osatyökyvyttömyyseläkettä, eläkelaitoksen on Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun opintotuen määrää.

159 §

Eläkelaitoksen itseoikaisu

Edellä 3 momentissa tarkoitetusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin toimitettava asianomaiselle valitusviranomaiselle viimeistään 60 päivän kuluttua valitusajan päättymisestä.

159 §

Eläkelaitoksen itseoikaisu

Edellä 3 momentissa tarkoitetusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin toimitettava asianomaiselle valitusviranomaiselle 60 päivän *kuluessa* valitusajan päättymisestä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin eläkehakemuksiin sovelletaan 13 §:n 3 momenttia sellaisena kuin se oli tämän lain tullessa voimaan.

Eläkkeeseen sovelletaan 76 §:n 2 ja 4 momenttia, jos eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2013 tai sen jälkeen. Mainittuja lainkohtia sovelletaan työntekijän hakemuksesta myös ennen vuotta 2013 hänelle myönnettyyn eläkkeeseen, jonka perusteena oleva eläketapahtuma on ollut 1 päivänä tammi-

kuuta 2007 tai sen jälkeen ja josta on vähennetty ensisijainen etuus, jos työntekijä saisi mainittuja lainkohtia soveltaen aiempaa suuremman eläkkeen. Tällöin eläkkeen määrä tarkistetaan 1 päivästä tammikuuta 2013, jos hakemus saapuu eläkelaitokselle viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2013, ja mainitun päivämäärän jälkeen saapuneen hakemuksen perusteella hakemuksen saapumista seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

2.

Laki

kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain (713/2004) voimaantulosäännöksen 14, 32 ja 40 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14. Mitä 13 momentissa säädetään, sovelletaan myös myönnettäessä perhe-eläke sellaisen edunjäätäjän jälkeen, jonka saama eläke on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Perhe-eläke yhteensovitetaan siten, kuin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen kunnallisen eläkelain 87 §:ssä säädetään, kuitenkin niin, että kunnallisen eläkelain mukaisesta eläkkeestä vähennetään yhteensovitusrajan ylittävistä osasta sama suhteellinen osuus kuin kunnallisen eläkelain mukainen perhe-eläke on työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 3—5 ja 7—9 kohdassa mainittujen eläkkeiden yhteismäärästä. Myönnettäessä perhe-eläke sellaisen edunjäätäjän jälkeen, jonka eläke on määrätty tämän lain mukaisesti perhe-eläkkeen pohjana vuoden 2004 loppuun 7, 9 ja 10 momentin mukaisesti yhteensovitettu edunjäätäjän eläke.

14. *Perhe-eläke määräytyy 84 ja 87 §:n mukaisesti myös sellaisen edunjäätäjän jälkeen, jonka saama eläke on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Jos edunjäätäjän eläke oli yhteensovitettu ensisijaisen etuuden kanssa, perhe-eläkkeen perusteena käytetään edunjäätäjän eläkettä, jonka yhteensovituksessa ei ole otettu huomioon ensisijaista etuutta.*

32. Jos työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan, sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, eläkkeen aikana saaduista ansiosta karttuu uutta eläkettä tämän lain 40 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti tämän lain voimaantulosta *luki*, ja näin karttunut eläke myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen tai työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iässä tai jos työntekijällä oli oikeus eläkkeelle siirtyessään tätä alempaan eläkeikään, tässä eläkeiässä siten kuin tämän lain 32 §:ssä säädetään. Mitä *tämän lain* 28 §:n 2 ja 3 momentissa ja 29 §:n 2 momentissa säädetään oikeudesta työkyvyttömyyseläkkeeseen *sekä* työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttamisesta, keskeyttämisestä tai tarkistamisesta, sovelletaan myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on ennen tämän lain voimaantuloa.

40. Tämän lain 72 §:n mukainen korotus myönnetään myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa. Jos perhe-eläke määrätään edellä tarkoitetun työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, korotus lisätään myös perhe-eläkkeeseen. Tällöin korotus myönnetään sen *tämän lain* 72 §:ssä tarkoitetun korotusprosentin mukaisesti, joka vastaa työntekijän tai edunjähtäjän ikää vuoden 2010 alussa. Korotus myönnetään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen kunnallisen eläkelain 76 ja 87 §:n mukaisesti yhteensovitettuun eläkkeeseen.

32. Jos työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa *olleiden* säännösten mukaan, sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, eläkkeen aikana saaduista ansiosta karttuu uutta eläkettä 40 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti tämän lain *tultua voimaan*, ja näin karttunut eläke myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen tai työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iässä tai jos työntekijällä oli oikeus eläkkeelle siirtyessään tätä alempaan eläkeikään, tässä eläkeiässä siten kuin 32 §:ssä säädetään. Mitä 28 §:n 2 ja 3 momentissa, 29 §:n 2 momentissa ja 48 §:ssä säädetään oikeudesta työkyvyttömyyseläkkeeseen, työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttamisesta, keskeyttämisestä tai tarkistamisesta *sekä osatyökyvyttömyyseläkkeen määrästä*, sovelletaan myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jonka perusteena oleva eläketapahtuma *oli* ennen tämän lain voimaantuloa.

40. *Myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jonka perusteena oleva eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa, myönnetään 72 §:n mukainen korotus.* Jos perhe-eläke määrätään edellä tarkoitetun työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, korotus lisätään myös perhe-eläkkeeseen. Tällöin korotus myönnetään sen 72 §:ssä tarkoitetun korotusprosentin mukaisesti, joka vastaa työntekijän tai edunjähtäjän ikää vuoden 2010 alussa. *Korotus myönnetään eläkkeeseen, joka on yhteensovitettu 76 ja 87 §:n mukaisesti, sellaisina kuin ne olivat tämän lain tullessa voimaan. Jos 76 §:ssä tarkoitettuun ensisijaiseen etuuteen on lisätty kertakorotus, uudessa yhteensovituksessa ensisijainen etuus otetaan huomioon kertakorotettuna. Uutta yhteensovitusta ei tehdä, jos ensisijaisen etuuden määrä muuttuu vain kertakorotuksen vuoksi.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos edunjähtäjän eläke oli yhteensovitettu ensisijaisen etuuden kanssa, kunnallisen eläkelain 76 §:n mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen perhe-eläkkeestä ei saa vaikuttaa perhe-eläkkeen määrään enempää kuin vähentäminen vaikuttaisi, jos se olisi tehty

työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 ja 8 a §:n mukaisesti, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004.

3.

Laki

kunnallisen eläkelain voimaanpanolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnallisen eläkelain voimaanpanolain (550/2003) 3 §, sellaisena kuin se on laissa 926/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Kunnallisen eläkelain eläkkeen määräytymistä ja eläkeoikeutta koskevia säännöksiä ei sovelleta viranhaltijaan, työntekijään eikä perhe- tai omaishoitajaan, joka on syntynyt vuonna 1939 tai sitä ennen, *eikä hänen jälkeensä myönnettävään perhe-eläkkeeseen.* Hänen eläketurvansa ja perhe-eläketurva hänen jälkeensä määräytyvät edelleen kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain sekä 2 §:n 2 momentissa mainitun eläkesäännön perusteella sellaisina kuin ne olivat voimassa *ennen* kunnallisen eläkelain voimaantuloa. *Leskeneläkkeeseen sovelletaan kuitenkin, mitä kunnallisen eläkelain 88—91 §:ssä säädetään.*

3 §

Kunnallisen eläkelain eläkkeen määräytymistä ja eläkeoikeutta koskevia säännöksiä ei sovelleta viranhaltijaan, työntekijään eikä perhe- tai omaishoitajaan, joka on syntynyt vuonna 1939 tai sitä ennen. Hänen eläketurvansa määräytyy edelleen kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain sekä 2 §:n 2 momentissa mainitun eläkesäännön perusteella, sellaisina kuin ne olivat voimassa kunnallisen eläkelain voimaan tullessa. *Perhe-eläkkeeseen sovelletaan kunnallisen eläkelain säännöksiä.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos edunjättäjän eläke oli yhteensovitettu ensisijaisen etuuden kanssa, kunnallisen eläkelain 76 §:n mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen perhe-eläkkeestä ei saa vaikuttaa perhe-eläkkeen määrään enempää kuin vähentäminen vaikuttaisi, jos se olisi tehty kunnallisen eläkelain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten ja 2 §:n 2 momentissa mainitun eläkesäännön mukaisesti.

4.

Laki**valtion eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan valtion eläkelain (1295/2006) 73 §:n 1 momentin 5 kohta ja 84 §:n 2 momentti,
muutetaan 10 §:n 3 momentti, 11 §:n 1 momentti, 15 §:n 1 ja 3 momentti, 19 §:n 1 momen-
 tin 1 kohta, 21 §:n 1 momentti, 23 §:n otsikko ja 1 momentti, 39 §:n 2 momentti, 49 §, 73 §:n
 2 momentti, 74 §:n otsikko ja 1 momentti ja 122 §:n 3 ja 5 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 10 §:n 3 momentti laissa 927/2009 sekä 49 § ja 122 §:n 3 ja 5
 momentti laissa 468/2010, sekä
lisätään 14 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 927/2009, uusi 4 momentti ja 73 §:ään
 uusi 4 ja 5 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

10 §

10 §

*Vanhuuseläkkeen määrä**Vanhuuseläkkeen määrä*

Varhennusvähennystä ei tehdä, jos työttö-
 myyspäivärahaa työttömyysturvalain
 (1290/2002) 6 luvun 9 §:n 2 momentissa tar-
 koitetun lisäpäiväoikeuden perusteella saava
 työntekijä jää vanhuuseläkkeelle 62 vuoden
 iässä.

Varhennusvähennystä ei tehdä, jos työttö-
 myyspäivärahaa työttömyysturvalain
 (1290/2002) 6 luvun 9 §:n 2 tai 3 momentis-
 sa tarkoitetun lisäpäiväoikeuden perusteella
 saava työntekijä jää vanhuuseläkkeelle 62
 vuoden iässä.

11 §

11 §

*Vanhuuseläkkeen alkaminen**Vanhuuseläkkeen alkaminen*

Vanhuuseläke ja varhennettu vanhuuseläke
 alkavat sitä seuraavan kalenterikuukauden
 alusta, jona työntekijä on täyttänyt vanhuus-
 eläkkeen tai varhennetun vanhuuseläkkeen
 saamiseen oikeuttavan iän ja lopettanut palve-
 luksen, jonka perusteella hän hakee vanhuus-
 eläkettä. Vanhuuseläkettä ja varhennettua
 vanhuuseläkettä ei kuitenkaan myönnetä il-
 man pätevää syytä takautuvasti pidemmältä
 ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edel-
 täneeltä kolmelta kuukaudelta.

Vanhuuseläke ja varhennettu vanhuuseläke
alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden
 alusta, jona työntekijä on täyttänyt vanhuus-
 eläkkeen tai varhennetun vanhuuseläkkeen
 saamiseen oikeuttavan iän ja lopettanut pal-
 veluksen, jonka perusteella hän hakee van-
 huuseläkettä. *Lykätty vanhuuseläke ja 10 §:n*
3 momentissa tarkoitettu varhennusvähen-
nyksellä vähentämätön vanhuuseläke alkaa
eläkkeen hakemista seuraavan kalenteriku-
kauden alusta. Muu vanhuuseläke kuin lykät-
ty vanhuuseläke ja edellä tarkoitettu varhen-
nusvähennyksellä vähentämätön vanhuuselä-
ke voidaan myöntää myös takautuvasti, ei

kuitenkaan ilman pätevää syytä pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta.

14 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

14 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Jos tämän lain mukaisella osa-aikaeläkkeellä olevan työntekijän osa-aikatyötä koskeva työsopimus sanotaan irti eikä hän ole velvollinen tekemään työtä irtisanomisaikana tai hänen työaikansa muuten vähenee irtisanomisaikana siten, ettei 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu työaikaedellytys enää täyty, hänen katsotaan työajan vähentymisestä alkaen kuuden viikon ajan, ei kuitenkaan enää irtisanomisajan jälkeen, täyttävän osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset.

15 §

Osa-aikaeläkkeen määrä

Osa-aikaeläkkeen määrä on 50 prosenttia työeläkelakien alaisuuteen kuuluneen kokoaikatyön vakiintuneen ansion ja työeläkelakien alaisen osa-aikatyön ansion erotuksesta (*ansion alenema*).

15 §

Osa-aikaeläkkeen määrä

Osa-aikaeläkkeen määrä on 50 prosenttia vakiintuneen ansion ja työeläkelakien alaisen osa-aikatyön ansion erotuksesta (*ansion alenema*).

Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun työeläkelain perusteella, tämän lain mukainen osa-aikaeläke on sama suhteellinen osuus 1 momentissa mainitusta ansiotulojen erotuksesta kuin tämän lain alaiset vakiintuneessa ansiossa huomioon otetut työansiot ovat niiden lakien vastaavista työansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

Jos työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen samanaikaisesti kahden tai useamman työeläkelain perusteella, tämän lain mukaisen osa-aikaeläkkeen osuus koko osa-aikaeläkkeestä on yhtä suuri kuin niiden työansioiden, joiden perusteella tämän lain mukainen eläke myönnetään, osuus on vakiintuneessa ansiossa huomioon otetuista, niiden työeläkelakien mukaisista työansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

19 §

Osa-aikaeläkkeen määrän tarkistaminen

Osa-aikaeläkkeen määrä tarkistetaan, jos:
1) osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön ai-

19 §

Osa-aikaeläkkeen määrän tarkistaminen

Osa-aikaeläkkeen määrä tarkistetaan, jos:
1) osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön

kaisissa ansiotuloissa on tapahtunut pysyvä muutos, joka olennaisesti poikkeaa yleisestä palkkakehityksestä; tai

ansiotuloissa on tapahtunut pysyvä muutos, joka *merkittävästi* poikkeaa *osa-aikaeläkettä määrättäessä huomioon otetuista 70 §:n mukaisella palkkakertoimella tarkasteluajankohdan tasoon tarkistetuista osa-aikatyön ansiotuloista*; tai

21 §

Osa-aikaeläkkeen lakkauttaminen ja uudelleen alkaminen

Osa-aikaeläke lakkautetaan sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana työntekijä ei enää täytä 14 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa säädettyjä eläkkeen saamisen edellytyksiä, jos 20 §:stä ei muuta johdu. Jos tämä päivä on kalenterikuukauden ensimmäinen päivä, osa-aikaeläke lakkautetaan kuitenkin tästä päivästä *lukien*. Osa-aikaeläke voidaan lakkauttaa myös takautuvasti.

21 §

Osa-aikaeläkkeen lakkauttaminen ja uudelleen alkaminen

Osa-aikaeläke lakkautetaan sitä seuraavan *kalenterikuukauden* alusta, jonka aikana työntekijä *lakkaa täyttämästä* 14 §:n 1 momentin 1, 3 ja 4 kohdassa säädettyjä eläkkeen saamisen edellytyksiä, jos 20 §:stä ei muuta johdu. Jos tämä päivä on kalenterikuukauden ensimmäinen päivä, osa-aikaeläke lakkautetaan kuitenkin tästä päivästä. Osa-aikaeläke voidaan lakkauttaa myös takautuvasti.

23 §

Siirtyminen osa-aikaeläkkeeltä vanhuuseläkkeelle

Osa-aikaeläkettä saavan työntekijän vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että osa-aikatyö on päättynyt ja että hän ennen osa-aikaeläkkeen lakkaamista ja osa-aikatyön päättymistä on saavuttanut iän, jolloin hänellä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle.

Jos työntekijä jatkaa osa-aikatyön tekemistä täytettyään 68 vuotta, osa-aikaeläke muutetaan 68 vuoden iässä osa-aikaeläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Kun työntekijä lopettaa osa-aikatyön, vanhuuseläke lasketaan hakemuksesta uudelleen.

23 §

Osa-aikaeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Jos osa-aikaeläkkeellä oleva työntekijä ei hae vanhuuseläkettä 68 vuotta täytettyään, osa-aikaeläke muutetaan 68 vuoden iässä osa-aikaeläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Osa-aikaeläkkeen suuruista vanhuuseläkettä ei muunneta elinaikakertoimella. Kun työntekijä hakee vanhuuseläkettä, vanhuuseläke lasketaan uudelleen ja muunnetaan 72 §:n mukaisesti elinaikakertoimella.

39 §

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen

Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa kuitenkin työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan; *tai*

2) työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva päiväraha-hakemus on hylätty eikä työntekijälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa.

39 §

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen

Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa kuitenkin työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan,

2) työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva päiväraha-hakemus on hylätty eikä työntekijälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa; *tai*

3) *työkyvyttömyys alkaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan päättymisen jälkeen ja työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiselle ajalle sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n 5 momentin mukaista sairauspäivärahaa.*

49 §

Työkyvyttömyyseläkkeen takautuva tarkistaminen, lakkauttaminen tai keskeyttäminen

Eläke voidaan lakkauttaa tai tarkistaa taikka sen maksaminen voidaan keskeyttää takautuvasti enintään vuoden ajalta. Tämä vuoden aika lasketaan eläkkeensaajan tarkistushakemusta tai kunnallisen eläkelaitoksen tarkistus-toimenpiteisiin ryhtymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Jos työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen on ollut keskeytettynä, eläke kuitenkin tarkistetaan tai lakkautetaan keskeyttämisajankohdasta *lukien*.

49 §

Työkyvyttömyyseläkkeen takautuva tarkistaminen, lakkauttaminen tai keskeyttäminen

Eläke voidaan lakkauttaa tai tarkistaa taikka sen maksaminen voidaan keskeyttää takautuvasti enintään *kahden vuoden* ajalta. Tämä *kahden vuoden* aika lasketaan eläkkeensaajan tarkistushakemusta tai kunnallisen eläkelaitoksen tarkistus-toimenpiteisiin ryhtymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Jos työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen on ollut keskeytettynä, eläke kuitenkin tarkistetaan tai lakkautetaan keskeyttämisajankohdasta.

73 §

Eläkkeestä vähennettävät ensisijaiset etuudet

5) sotilasvammalain (404/1948) nojalla myönnetty elinkorko; ja

Jos työntekijällä on oikeus 1 momentissa mainittuun etuuteen, tämän lain mukaisena eläkkeenä maksetaan kaikkien työeläkkeiden yhteismäärän ja 1 momentissa mainitun etuuden erotuksesta yhtä suuri osa kuin tämän lain mukainen eläke on kaikista työeläkkeistä.

73 §

Eläkkeestä vähennettävät ensisijaiset etuudet

(kumotaan)

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, ensisijaisen etuuden vähentämisen jälkeen eläke on kuitenkin vähintään ensisijaisen etuuden vahinkotapahtumavuoden jälkeen työeläkelakien mukaisten työansioiden perusteella karttuneen eläkkeen suuruinen. Tämän lain mukaisena eläkkeenä työntekijälle maksetaan kaikkien työeläkkeiden yhteismäärän ja ensisijaisen etuuden erotuksesta, kuitenkin vähintään edellä tarkoitettua vähimmäismäärästä, yhtä suuri osa kuin tämän lain mukainen eläke on hänen kaikista työeläkkeistään.

Jos tämän lain mukaiseen eläkkeeseen tai ensisijaiseen etuuteen on lisätty kertakorotus, ensisijaista etuutta vähennettäessä eläke tai ensisijainen etuus otetaan huomioon kertakorotettuna.

Jos kuitenkin ensisijaisen etuuden vahinkotapahtuma on sattunut ennen vuotta 2004, 1 ja 2 momentissa tarkoitettua ensisijaista etuutta ei vähennetä.

74 §

Ensisijaisen etuuden muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Jos eläkkeensaajalle myönnetään ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muutoin kuin 75 §:ssä säädetyn indeksitarkistuksen vuoksi, *eläkkeen määrä tarkistetaan*. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä tapaturmavakuutuslain, liikennevakuutuslain tai sotilastapaturmalain mukaista päivärahaa tai ansionmenetykskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen tapaturman tai liikennevahingon perusteella.

74 §

*Ensisijaisen etuuden **tai eläkkeen** muutoksen vaikutus eläkkeen määrään*

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muutoin kuin 75 §:ssä säädetyn indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke tai muun työeläkkeen määrä muuttuu muutoin kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä tapaturmavakuutuslain, liikennevakuutuslain eikä sotilastapa-

turmalain mukaista päivärahaa ja ansionmenetykskorvausta, joka on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen tapaturman tai liikennevahingon perusteella.

84 §

Perhe-eläkkeen tarkistaminen

Perhe-eläkkeen määrä tarkistetaan myös, kun perhe-eläkkeen perusteena olevaan työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään 81 §:n 4 momentin mukaisesti kertakorotus. Tällöin perhe-eläke tarkistetaan samasta ajankohdasta kuin kertakorotus lisätään.

122 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

Kunnallinen eläkelaitos voi maksaa takautuvasti myöntämänsä eläkkeen 2 momentissa säädetyllä tavalla Kansaneläkelaitokselle myös silloin, kun kunnallinen eläkelaitos jatkaa muutoksenhaun perusteella myönnettyä kuntoutustukea, myöntää edunsaajalle tämän lain mukaisen perhe-eläkkeen, oikaisee 173 §:n mukaisesti aikaisemman päätöksen, tarkistaa muutoin myönnetyn eläkkeen määrän tai myöntää oikaisupäätöksen jälkeen kuntoutustuelle jatkoa.

Jos työntekijä on saanut opintotukilain (65/1994) mukaista opintorahaa, aikuisopintorahaa tai asumislisää samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti muuta kuin osatyökyvyttömyyseläkettä, kunnallisen eläkelaitoksen on Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua opintotukea.

84 §

Perhe-eläkkeen tarkistaminen

(2 mom. kumotaan)

122 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

Kunnallinen eläkelaitos maksaa takautuvasti myöntämänsä eläkkeen 2 momentissa säädetyllä tavalla Kansaneläkelaitokselle *sen vaatimuksesta* myös silloin, kun kunnallinen eläkelaitos jatkaa muutoksenhaun perusteella myönnettyä kuntoutustukea, myöntää edunsaajalle tämän lain mukaisen perhe-eläkkeen, oikaisee 173 §:n mukaisesti aikaisemman päätöksen, tarkistaa muutoin myönnetyn eläkkeen määrän tai myöntää oikaisupäätöksen jälkeen kuntoutustuelle jatkoa.

Jos työntekijä on saanut opintotukilain (65/1994) mukaista opintorahaa tai asumislisää samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti muuta kuin osatyökyvyttömyyseläkettä, kunnallisen eläkelaitoksen on Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua opintotukea.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

*Tämän lain voimaan tullessa vireillä ole-
viin eläkehakemuksiin sovelletaan 11 §:n 1
momenttia sellaisena kuin se oli tämän lain
tullessa voimaan.*

*Eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on 1
päivänä tammikuuta 2013 tai sen jälkeen, so-
velletaan 73 §:n 2 ja 5 momenttia. Mainittuja
lainkohtia sovelletaan työntekijän hakemuk-
sesta myös ennen vuotta 2013 hänelle myön-
nettyyn eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma
on ollut 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen
jälkeen ja josta on vähennetty ensisijainen
etuus, jos työntekijä saisi mainittua pykälää
soveltaen aiempaa suuremman eläkkeen. Täl-
löin eläkkeen määrä tarkistetaan 1 päivästä
tammikuuta 2013, jos hakemus saapuu eläke-
laitokselle viimeistään 30 päivänä kesäkuuta
2013, ja mainitun päivämäärän jälkeen saa-
puneen hakemuksen perusteella hakemuksen
saapumista seuraavan kalenterikuukauden
alusta.*

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.*